

Poština plačana v gotovini.

VIGRED

DEKLIŠKI LIST

8

Pomen univerze v Ljubljani

za Slovence in državo SHS

(Nadaljevanje.)

Juridična fakulteta.

V bojih za ljubljansko univerzo v 19. stoletju se je vedno podčrtala potreba juridične fakultete v Ljubljani. Prav tako in še mnogo bolj potrebna je v naši kraljevini. Ker tvori Slovenija z Dalmacijo posebno pravno območje, mora to pravo biti posebno proučeno in tradirano. Toda nič manj potrebna bo ljubljanska pravna fakulteta, ko bodo zakoni izenačeni. Zakaj Slovenija je po jeziku in po geografski legi posebno karakteriziran, jasno očitran del države; je pa tudi najbolj industrializirana pokrajina na meji dveh močnih tujih kultur, s posebnimi, jako diferenciranimi pravnimi in gospodarskimi prilikami, ki se kažejo tudi v zelo razvitem kmetijskem združništvu. Te prilike, z njimi zvezane pravne norme ter njih aplikacije se pa morejo uspešno raziskovati le na ozemlju, katerega se tičejo. Odvetniški, sodniški in sploh uradniški naraščaj, ki bo služboval v Sloveniji, pa mora biti pravnoznanstveno izobražen v tem državnem jeziku, v katerem bo imel z narodom in z uradi največ opraviti, t. j. v slovenskem. Slovenija bo s svojim središčem, Ljubljano, vedno najvažnejša posredovalka gospodarskih in pravnih stikov med našo državo in zapadnim inozemstvom, zato bo tu vedno največ prilike za proučevanje teh stikov — delo, za katero je ljubljanska juridična fakulteta v prvi vrsti pozvana. Vseh teh nalog si je fakulteta z vsega početka v svesti. Njeni člani ne sodelujejo samo pri izenačenju domačih zakonov, ne proučujejo samo prava drugih domačih pravnih območij, oni so vedno smatrali za svojo posebno nalogo proučevati pravne prilike sosednih držav, s katerimi vežejo našo državo ozki gospodarski stiki in v katerih prebivajo deloma naše narodne manjšine. Profesorski zbor juridične fakultete izdaja periodični »Zbornik znanstvenih razprav«, njeni člani pa so od l. 1919. dalje publicirali 33 knjig in 259 razprav (v slovenskem, srbohrvaškem, češkem, ruskem, francoskem, nemškem, angleškem in italijanskem jeziku).

Medicinska fakulteta.

Še bolj kot za vse druge velja za medicinske fakultete načelo, da so tem boljše, čim manj slušateljev imajo. Študent medicince je od prvega početka svojega študija pa do absolutorija navezan na človeški material, na mrtvo ali bolno človeško telo. Ta material,

raztresen po vsej državi, se ne da poljubno na poljubnem mestu koncentrirati in izrabiti, marveč je razpoložljiv le v razmeroma ozkih mejah. Zato je popolnoma nemogoča centralizacija bolnic in blaznic. Število medicinskih visokih šol se ravna nujno po številu prebivalstva dotične države in vsak poizkus znižati to število, se je še vedno in povsod izjalovil. Ne v bogastvu, marveč v številu medicinskih šol se izraža zdravstvena kultura kakega naroda.

Komasacija dijaštva na poedinih velikih fakultetah vodi tudi tam, kjer je izpeljiva, radi nujne navezanosti medicince na živ ali mrtev človeški material, nujno do ustanovitve paralelnih stolic. Anatom predavatelj ne more demonstrirati poljubnemu številu slušateljev v določenem času določenega števila preparatov, kakor tudi kliničar tega ne more storiti z demonstracijo bolnikov. Medicinski pouk je uspešen le pri določenem razmerju števila slušateljev in števila demonstriranih objektov. Čim več materiala in čim manj dijaštva, tem temeljitejša je izobrazba.

Na ljubljanski medicinski fakulteti študira v dveh letnikih povprečno 80 dijakov, tako da jih odpade na enoletna predavanja štirideset, na dvoletna pa vseh osemdeset. To so pa že številke, ki se gibljejo na meji dopustnosti. Anatomski institut z n. pr. 150 dijakov je zlo. Po eni strani primanjkuje trajno mrličev za sekcije po drugi strani pa je tudi demonstracija preparatov pri predavanju iluzorična.

Ce se ukine medicinska fakulteta v Ljubljani, se bodo morale prej ali slej ustanoviti paralelne stolice za glavne predmete ali v Beogradu ali pa v Zagrebu. Imeli bomo zopet tri fakultete, le s to razliko, da bodo v trajni zadregi za material, dočim bo človeški material Slovenije, kjer je zdravstvena kultura prodrla že v najširše plasti naroda, stal neizrabljen. Higijenska kultura Slovenije, ki je naša priznanje pri odločilnih osebah Društva narodov, bi z ukinitvijo medicinske fakultete utrpela neopravičljivo škodo.

Člani fakultete so izdali od l. 1919. dalje tri knjige in objavili pet razprav. Ta čas se vrše na fakulteti važna raziskavanja o pomenu vitaminov.

Potrebo po medicinski šoli v Ljubljani izpričuje najbolj dejstvo, da smo jo imeli kot prvi na teritoriju sedanje države že od leta 1762. naprej vse do centralistične reakcije po letu 1848.

(Dalje prihodnjič.)

Vsebina.

Francka Zupančič: Bilanca dneva	169	Francka Zupančič: V čaru poletne noči	180
O. S.: Beg pred trpljenjem	170	Fr. Neubauer: Belo jutro	181
Obm. Slov.: Slovensko dekle	171	A. Lebar: Preko vseh ovir	182
H. Brey — Pavla M.: Jožef zvesti, ben David	172	Rožni dom	184
Ant. Boštele: Iz »Pesmi v dveh«	176	Od srea do srea	185
M. B. Sk. L.: Skarje hudičkov	177	Vigrednica-gospodinja	187
Likovič Joža: Jesenska nevihta	179	Organizacija	190
Tadeja: V juniju	179	Drobž	192
Fr. Neubauer: Dan veselja	180		

VIGRED

DEKLIŠKI LIST

Leto VI — V Ljubljani, 1. avgusta 1928 — Štev. 8

Francka Zupančič:

Bilanca dneva.

Ure v mraku! Mehke, ure miru! Od daleč, daleč prihajajo, iz bližine božje in polagajo blagoslavljačo roke na tvoje nepokojno srce, na tvoje razburjeno čelo: „Umiri se, duša! Idi vase! Minul je šum in vrvenje dneva in pred durmi čaka dolga, tiha noč. Kar si naredila podnevi dobrega ali slabega — vse je napisano v knjigi življenja.“

Duša, idi vase! Danes se ti je pojavil v še medlem jutranjem siju novi dan, blesteč in lep kakor angel, poslan ti od Boga v pozdrav. In kaj si mu odgovorila ti v pozdrav? Je-li bila nema, tiha zahvala za milost ali pa nevolja vsled dolžnosti, ki te obremenjajo in zahtevajo tvojo žrtev, tvojo zvestobo? Kako si prebila dan?

Dragocena, a prazna posoda so bile ure, ki ti jih je podaril in napolnil ti jo je bilo s svetim napojem življenja. Nedotaknjen kos marmorja je bil tvoj dan in vklesati ti mu je bilo dobrohotno lice z rokami blagega hotenja. Polje so bile ure, polje in ti si imela nanje vsejati zlato seme delavnosti: bile so vrtiček in ti si imela v njem gojiti solnčno radost belih lilij in rdečih rož.

Kako te zro sedaj te ure, kako te zre minuli dan? Morda je bilo vse dobro, kar si počela, jasno, lepo in vredno božjega pogleda. Morda pa . . . Duša, zakaj povešaš oko? . . . Ah, grenkost jeze, žolč, nevoščljivost in nezaupnost! Trpko in neprijetno pokriva posodino dna.

In kos marmorja, kakšno podobo ima vdolbljeno? Kako so ga klesale okorne roke? Gorje žgočim potezam in izrazom skritih pregreškov, želja! Gorje stisnjeni pesti in razbiti kroni! O duša, s kakim pogledom bo ošinil Mojster vse lepote tvoje delo?

Polje blagega delovanja je bil dan in sedaj vidiš v mraku, kaj si sejala. Glej sem, glej tja! Ni-li vsepovsod plevel, ki se vzdiguje visoko in tu-in-tam praznina? Je-li bilo tvoje veselje čisto in sveto; ali pa gloda črvič v čaši lilij in rož?

In iz ugašajoče luči dneva vstaja dobra misel, lepo delo, čista ljubav, ki pa so neuresničene, ker si jih zadušila iz bojazni pred ljudmi. Glej, tuintam se prožijo proseče roke k tvojemu srcu. Roke onih, ki si jim odrekala in zro te solzne oči, kojim si prizadela bol. In morda sta oče in majka, tvoja najbližja in najljubša, ki se žalostita. A ti veš sama dobro, kaj si zakrivila, storila, opustila in ne moreš zafisniti oči kot šele po skesani večerni molitvi.

Tisoč in tisoč tvojih vrstnic je vzdigalo v jutru roke k nebu v obupni prošnji: „Gospod, daj mi doživeti ta dan, samo ta dan, da vse, vse popravim!“

Morda, duša, da se povzdignejo nekoč tako tudi tvoje roke, če sedaj ne paziš svetih darov, ki so ti bili dani. In odpusti in pozabi sama žalost, ki so ti jo prinesle grenke ure dneva. Ti ne slutiš kako lep je otrok pred Bogom, ko prosi odpuščenja iz vsega srca.

Ure mraka . . . ure milosti, ure spoznavanja samega sebe.

Beg pred trpljenjem.

»Vigred« kot ženski list izobrazuje in vzgaja naša slovenska dekleta, naše ženstvo. Nudi jim strokovne in specifično ženske izobrazbe.

»Vigred« svoje naročnice tudi zabava in kratkočasi z lepimi povestmi, igrami in podobnim. In tretjič nudi »Vigred« svojim čitateljicam tudi načelne izobrazbe. Brez taiste je nemogoč krščanski značaj.

Podlaga načelni izobrazbi so naša večnoveljavna katoliška načela. S temi načeli stojimo in pademo. Ta načela so luč na svetilniku, so baklja ali svetla električna ali plinova luč v temni noči.

Tudi luč katoliških načel prižiga »Vigred« svojim čitateljicam.

Eno tako načelno, za današnji čas zelo aktualno vprašanje je beg pred trpljenjem, samovoljno uničevanje lastnega življenja. Naš čas je bolan, bolna je mentaliteta ali mišljenje sodobnih ljudi. Nastala je prava samomorilna blaznost ali manija. Ljudje so izgubili pravo sodbo o strahotnosti samomora.

Treba je vse storiti, da se ozdravi bolno javno mnenje, bolno mišljenje ljudi. Treba je dati ljudem npravne opore, treba je postaviti na svetilnik žarko luč večnoveljavnih krščanskih načel, da se zajezi grozna manija. Nič bi ne bilo bolj pogrešeno in pogubno, nego posnemati taktiko ptiča noja, tiščati glavo v pesek in molčati! Ne, treba je vse storiti, da se ozdravi bolno mišljenje sodobnih ljudi. Zlasti je to dolžnost vsega poštenega, zlasti katoliškega tiska.

Ena izmed poglavitnih lastnosti Kristusovega značaja je njegov pogum. Pogum se kaže v trpljenju, v nevarnosti, v boju. Kristus se trpljenja ne izogiblje. Nasprotno, On hoče trpeti! »Ali naj ne pijem keliha, ki mi ga je Oče dal?« pravi, ko gre junaško nasproti najgroznejšemu trpljenju. Samomorilec (obojeja spola) pa pravi: »Nočem piti keliha, ki mi ga je Oče dal.« Strahopetno zbeži pred bojem in trpljenjem, kakor vojak, ki vrže puško v koruzo in beži. Ne, samomor pač ni nikako junaštvo, to je strahopeten beg pred življenjem, ki je pač polno zopernosti in križev, pa zopet tudi veselih in jasnih časov.

Samomor je strahopetnost!

Krščanski značaj vzame trpljenje pogumno nase in ga junaško nosi. »Kdor hoče moj učenec biti, naj vzame križ nase!« pravi Kristus. Sramotno je, življenjski križ vreči od sebe!

Samomorilec predrzno posega v najvišje pravice božje. Svojo dušo pahne v večno pogubljenje (Katekizem). Kaj je najhujše trpljenje tega sveta v primeri z večnim trpljenjem? »Trpeli bodo noč in dan, celo večnost.« »Dim njihovih muk se bo dvigal vso večnost, in nimajo pokoja dan in noč.« (Sv. pismo). Kakšno žalostno in slabo zameno napravi samomorilec! Da, tudi samomorilec, ki izvrši svoje strašno dejanje pri polni zavesti, še more biti zveličan. Toda, kdo mu jamči, da mu bo Bog dal pred smrtjo še milost kesanja? Če pa te milosti ne bo dobil, mu je večno pogubljenje gotovo. Kakšna blaznost je torej samomor!

Iz kako ničevih razlogov se usmrti marsikateri samomorilec! Koliko jih je, ki mnogo hujše trpljenje junaško prenašajo! Upanje na srečno večnost jim daje moč in pogum. »Oko ni videlo, uho ni slišalo...« Blazni samomorilec pa se oropa tega nepopisljivega, neminljivega veselja!

In če je trnje v življenju, ali niso takoj tudi rože poleg trnja? Zdravo nazariranje o življenju nam pravi: O kako lepo je uredil Bog, da je poleg trnja zasadil takoj tudi rože!

»Prispevajte v fond za Akademijo znanosti in umetnosti in za Narodno galerijo v Ljubljani!«

Slovensko dekle.

(Nadaljevanje.)

III.

Bilo je v drugi polovici meseca novembra l. 1918. Bil sem v neki gostilni Slovenskega Korotana. Prišel je in prisedel k mizi tudi avstrijski orožnik. Bil je, kakor tedaj sploh vse nemštvo, še pod vtisom groznega poraza, ki je zasadil oholemu in osvajaalnemu nemškemu imperijalizmu nož v srce. Avstrijsko nemštvo je bilo tedaj nekako topo resignirano, nekako omamljeno, pripravljeno na vse. »Naj pride, kar hoče, pomagati si itak nič ne moremo.«

Govorili smo o zasedbi Koroške po Jugoslovanih, in avstrijski orožnik je rekel: »Čez noč bodo Jugoslovani v Celovcu.«

Tako smo vsi mislili, in kateri smo bili slovenskega mišljenja, smo se tega veselili in smo nestrpnost pričakovali, kdaj jugoslovanska vojska zasede Celovec in Beljak. Instinktivno smo vsi čutili, da je prišla velika, usodna ura odločitve za Koroško. V Beljaku so že nalepili lepake, naj prebivalstvo ostane mirno, če pridejo Jugoslovani.

Toda Jugoslovanov ni bilo. Ni jih bilo, dasi bi bili v tistih dneh lahko brez vsakega boja, brez prelivanja krvi zasedli Koroško. Nemci so polagoma prišli do sape, zdramili so se iz omame in so v svojem koroškem deželnem zboru dne 5. decembra 1918 sklenili, da se bodo Jugoslovanom postavili z orožjem po robu.

Zamudili smo odločilno uro, zaigrali smo Koroško. Dr. Tavčar je bojda tedaj rekel: »Koroška ni vredna enega kranjskega fanta!« Tako je govoril mož, ki je bil župan glavnega mesta Slovenije in slovenski pisatelj. Ali se bomo potem čudili, če smo zaigrali Koroško?

Toda za sentimentalnost in malodušnost sedaj ni ne časa ne prostora. Zgornji slučaj navajam le kot konkreten dokaz, da narod, ki hoče odločevati o svoji usodi, potrebuje zavesti samega sebe, potrebuje temeljite narodne zavednosti. Otrok se ne zaveda samega sebe; tudi narod brez narodne zavesti je podoben otroku.

Narodna zavest pa obstoji v tem-le: Vse skupaj nas mora prešinjati zavest: **Slovenci smo in vsi Slovenci tvorimo eno enoto. Ena družina smo in skupaj spadamo. Eden za vse, vsi za enega! Kar boli kateregakoli ali katerokoli izmed nas, to boli nas vse. Vežejo nas vezi plemenskega in jezikovnega sorodstva. Bratje in sestre smo si po krvi in jeziku. Po božji volji je, da ljubimo svoj narod.**

In toliko časa moramo to ponavljati, dokler ne bo vsakega in vsake izmed nas prešinjala živa zavest slovenskega občestva ali zavest skupnosti in edinstva vseh Slovencev.

Sestra, če te prešinja živa narodna zavest, potem čutiš vsako bol, ki jo kjerkoli trpi naš narod. Boli te, če čuješ o najhujši naši ljudski rani, o zlorabi alkohola, o pijančevanju. Boli te, če čuješ o strupu slabega časopisja, ki se širi med narod in rodi strašne sadove nevere, nemoralnosti, mržnje do Boga in do Cerkve obupa nad življenjem itd. In boli te, ko čuješ o zatiranju, o potujčevanju naših ločenih bratov.

In zakaj te boli? Zato, ker te prešinja duša narodova, živa narodna zavest, zavest skupnosti vseh Slovencev.

Če se vbodeš z iglo v roko, ali v nogo, ali v katerikoli ud svojega telesa, čutiš bolečino. To stori duša. Če je telo mrtvo, ali če odmre kak ud, človek ne čuti več, ker ni več duše v odmrlem udu ali telesu.

Tudi narod je eno telo, in duša narodova je zavest, da smo eno, enota, da spadamo skupaj. Zato nas zaboli, pa naj trpi katerikoli del našega narodnega telesa, našega naroda. Zato ogroženemu delu hitimo na pomoč, ga skušajmo rešiti in mu pomagati. Govoriti: »Koroška ni vredna...« je ravno toliko, kakor če bi roki ali nogi grozila nevarnost, ali če bi se kdo ranil v roko ali v nogo in

bi potem rekel: Roka ali noga ni vredna, da bi se zanjo brigal ali da bi jo obvezoval! Je ravno toliko, kakor če bi v družini pogrešali sina ali hčerko in bi vedeli, da je v hudi stiski in nevarnosti, pa bi brezbrizno rekli: Ni vredno, da bi se brigali zanj ali zanjo! . . .

IV.

Ljubezen do naroda je utemeljena v urejeni ljubezni do bližnjega. Ljubiti moramo sicer vse ljudi, a ne vseh v enaki meri. Kdor nam je po naravi bližji, tega moramo tudi bolj ljubiti. Vera narave ne razdira, marveč zida na njej in jo spopolnjuje. **Svoje najbližje moramo najbolj ljubiti.** To je zapoved urejene krščanske ljubezni. Tega nas uči tudi Zveličar s svojim zgledom. »Zveličar ni bil kakor toliko drugih ljudi prav prijazen in uslužen napram tujcem, pa brezbrizen in mrmrav napram svojim domačim in svoji najbližji okolici. O ne! Njegovi apostoli, pobožne žene, ki so mu sledile, njegovi prijatelji, kakor Lazar in njegovi sestre, so uživali največjo pravico do ljubezni in dobrote njegovega presvetega Srca. Njim je delil svoje največje dobrote, svojo najiskrenejšo tolažbo.« (J. Zeij, Značaj Jezusov.)

V smislu urejene ljubezni do bližnjega smo dolžni tudi svoj narod bolj ljubiti nego druge narode. Za lastnim narodom so nam po naravi najbližji drugi slovanski narodi. Vežejo nas vezi krvnega in jezikovnega sorodstva s Hrvati, Srbi, Bolgari, Čehi, Slovaki, Rusi, Poljaki in Lužiškimi Srbi. Zato smo jim dolžni večjo ljubezen nego drugim narodom. Že otroci naj bi se naučili napamet besedi, ki jih je govoril stari Svarun sinu Iztku: »Velik bo Sloven, bival bo v mirnih hišah, rejene bodo njegove črede, svobodno solnce se mu bo svetilo leto in dan, **če bo složen z brati.** Inače pride tujec, postavi mu peto na tilnik — in svobodni narod postane rob.« — Zavest slovanske vzajemnosti se gradi torej na trdni in neoporečni podlagi urejene krščanske ljubezni do bližnjega.

Isto nam zatrjuje naš Mahnič. Piše: »Jezus Kristus je s svojim zgledom pokazal, kako mora biti ljubezen do bližnjega urejena: pri tistih začenja, ki so nam po naravnih vezeh najbližji, od teh šele se razteza na druge, ki nam stoje dalje.« In zopet, ko piše o kananičanski tujki: »Menimo, da je Jezus Kristus tako nenavadno rezko govoril ne toliko raditega, ker ga je tujka prosila milosti, ampak bolj, ker je hotel pokazati, kako se mora vsak najprej posvetiti svojemu narodu ter **pospeševati njegovo korist in slavo — to zahteva prava ljubezen, ki, kakor smo rekli, začenja pri svojih.**«

Popolnoma v skladu z urejeno krščansko ljubeznijo je torej, če nam je pri srcu usoda lastnega naroda, če nas skrbi usoda naših ločenih bratov, če nas boli, ko čujemo o njihovem zatiranju, če jim skušamo pomagati. In bilo bi slabo znamenje za našo ljubezen do bližnjega, če bi bili brezbrizni, ko čujemo o boli in trpljenju naših bratov in sester po krvi in jeziku. (Dalje prih.)

H. Brey — Pavla M.:

Jožef, zvesti, ben David.

(Biblična povest iz Kristusovih časov.)

(Nadaljevanje.)

X.

Tuja, poganska dežela je sprejela begunce gostoljubno. In tuja dežela je videla prve korake božjega Sinu, slišala je njegove prve besede in vdihavala njegovo navzočnost.

Mirjam in Jožef sta dalje časa počivala v prijazni vasi, imenovani Matareja in sicer v senci mogočne sikomore, ob izviru bistrega studenčka.

Mirjam bi bila najrajši ostala na tem ljubkem prostorčku, v zelenju in cveticah; toda Jožef bi ne mogel v tem kraju dovolj zaslužiti. Spomnil se je bil na betlehemsko rodbino, ki je pred leti odšla v staro mesto Memfis. Odločil se je potovati istotja, hoteč to družino vprašati za svet.

Na Jožefovo žalost, je bila omenjena rodbina medtem odpotovala drugam. Jožef pa je vseeno dobil tam stanovanje in delo. Enako drugim ubogim ljudem, si je tudi Jožef postavil kočico v enem izmed dolgih hodnikov razpadlega haterskega templja. Nihče mu ni tega zabranil. Nato se je lotil pletenja finih mrež in je s tem zaslužil toliko, da si je mogel nabaviti tesarsko orodje. In poslej je Jožefova pridna roka skrbela, da ni bilo nikoli pomanjkanja pri hiši.

Tudi Mirjam je prispevala s pridnim delom k zaslužku. Predla je, pletla in tkala. Gospe so skrbele, da prijazni in lepi tujki ni zmanjkalo dela in zaslужka. In matere so kaj rade pošiljale svoje otroke k ljubkemu fantku, da so se igrali z njim ter se od njega navzeli olike in dobrote. Najbolj divje fantke je napravila prisotnost malega Jezusa dobre, mirne in poslušne.

Tako so minevala leta.

Jožef je živel med judovsko kolonijo, ki je imela lastno, majhno sinagogo. Deček se je izredno lepo razvijal. In vse Jožefovo veselje je obstojalo v tem, da se je z dečkom ob strani, sprehajal po palmovih gozdičih ali ob obrežju Nila ter z njim vred občudoval okolico.

Nekoč je šel Jožef z Jezusom nekoliko ur proti zahodu in tako sta prišla do roba puščave, kjer se vzdigujejo mogočne piramide, spomeniki Egipta iz strašnih časov robstva. Poleg piramid je stala iz skale izklesana svinga, pol človek, pol lev in je strmela s skrivnostnoglobokimi očmi v praznino.

»V tem je nekaj zagonetnega,« je pravil Jožef dečku, ki ga je pozorno poslušal. »Nihče ne more razrešiti uganke te kamenite slike...«, zardel je in utihnil. O, kaj hoče poučevati tega dečka, pred katerim leži odprta vsaka skrivnost?

Dolgo časa je ogledoval Jezus to velikansko postavo in na njegov nežni, od svetlorjavih kodrov obdani obrazek je padla bolestna senca. Potem pa je zopet, kot drugi otroci, stavil očetu vprašanje na vprašanje.

Blizu svinge, ne daleč od mesta mrtvecev, ki je ležalo pod nogami piramid, je stal čudovito lep tempel iz alabastra in rožnega granita. Krasili so ga dragoceni stebri in obeliski. Ob stenah, na podstavkih je stalo triindvajset, čeznaravno visokih kraljevih kipov.

»Da, to je lepo,« je prevzet dejal Jožef. »Pa vendar... naš tempel, Jehovin tempel v svetem mestu Jeruzalemu, je lepši...« In globoko je vzdihnil.

»Ljubi oče,« je zapel nežni Jezusov glasek in njegova ročica je mehko pogladila od dela utrjeno, tako zelo skrbno roko moža. »Prosim, govori mi o hiši mojega očeta, ki je v nebesih!«

Tedaj se je odprlo Jožefu srce. Naslikal je dečku vso lepoto stebernih dvoran te veličastne zgradbe, opisal okrasja brez primere. Lepih vhodov, blesteče-bele marmornate zgradbe in zlata ostrejša ter navdušeno govoril o obredih darovanja, o vseh ceremonijah, katere spremlja lepo petje psalmov in godba tisočev raznih instrumentov.

Ure in ure bi bil mogel Jožef tako pripovedovati dečku. In deček se ga ni naveličal poslušati in je Jožefovim besedam večkrat tiho pritrtil, kot da mu oče pripoveduje nekaj, njemu že od davnaj znanega.

Dolgo sta stala pred Keopovo piramido, pred najveličastnejšo teh mogočnih zgradb, ki je bila veličastno delo duha-velikana, katerega je občudoval ves svet. Molče sta ogledovala to ogromno kamenito maso, ki je nastala iz najpreprostejših pa tudi najdragocenejših oblik.

»Pravijo, da so v notranjosti zgradbe stari kraljevski grobovi,« je pričel Jožef in glas mu je drhtel, ko je stal pred to večno pričo pradavnih časov. »Stotisoč ljudi je delalo na tej piramidi menjaje se na tri mesece, skozi celih dvajset let. En sam velikanski kamen je spravljalo iz Elefantine do sem dva tisoč ljudi cela tri leta! Sicer ne vem, če je vse to res, dečko. Gotovo pa je, da so mogli delati samo v času, ko ni bilo Nilskih poplav. Amhotep, naš egiptovski sosed mi je pravil, da je čital v starih papirusih, da so izdali kralji samo za čebulo in česenj tem delavcem šestnajststo atijskih talentov srebra... Zdi se mi, da so strašne te piramide, pogled nanje me navdaja z grozo. Mislim, da kaj podobnega svet več ne premore... Vlada mnenje, da so te piramide postavljene za večnost.« Obmolknil je in pogledal na svojega rejenca.

Izredno resno se je ozrl Jezus na skrbnika. Potem se je pripognil, zajel polno dlan puščavskega peska ter dolgo gledal na te, v nebo segajoče velikane — pri tem pa je pušcal rumeni pesek počasi skozi prste na tla.

Jožef je takoj razumel. »Kaj so človeške večnosti proti moji večnosti?! Kot peščena zrna izginevajo pred menoj!«

Tedaj je Jožef začutil, da stoji pred njim vladar večnosti. In prevzet od te misli, je pripognil pred svojim varovancem koleno ter mu zaklical prvič besedo »Adonaj!«, ki pristoji samo Bogu. Pobožno je poljubil dečkovo roko in rob njegove obleke.

In ta trenutek je svetilo božanstvo skozi otrokovo podobo... Toda le trenutek in takoj je postal Jezus zopet sam najljubkejši deček. Oklenil se je okrog vratu svojega rednika, ki mu je bil najzvestejši oče in varuh, najboljši prijatelj, najponižnejši sluga — mož, po božji volji. In Jezus je naslonil svoja nežna ličeca na Jožefov obrasli obraz ter mu je zašepetal: »Ljubi očka, pojdiva k mami — pri njej je najlepše.«

* * *

Da, pri mami jima je bilo najboljšo. Ona, vsa nežna in lepa je tiho in zvesto skrbela za otroka in moža ter je tako izpremenila tujino v domovino.

Tako je živela mala družina v najlepšem zadovoljstvu, saj je bil eden drugemu v radost in srečo.

A vendar se Jožef in Marija nista mogla povsem otresti domotožja. Bolelo ju je, da mora doraščati Mesija v povsem tuji deželi. In strašile so ju razne čudne navade tega prebivalstva, te neštete božje podobe z bikovimi in krokodilovimi glavami. Nista poznala navad in običajev tega ljudstva in neprijetni so jima bili hrupni pohodi z »božanskimi« slikami in odvratnimi ceremonijami. Neprijeten jima je bil pogled na neštete sfinge — lev s človeško glavo — ki so tvorile včasih cele drevorede na potih, ki so vodili k templjem.

Pregnani predniki so sedeli ob vodah Evfrata in so, plakajoč, obesili svoje harfe na vrbe tuje dežele — sveta družina pa je mnogokrat sedela ob vodi zelenega Nila in z žalostnimi očmi gledala v daljo, proti severovzhodu, kjer je ležala njih domovina, kjer je ležalo sveto mesto Jeruzalem z Jehovim templjem. »Če bom tebe pozabil, Jeruzalem, naj se mi posuši desnica in naj mi jezik v grlu obtiči!« S tiho željo v srcu, sta prepevala psalm, ki je bil vsakemu Izraelcu ljub:

Kako lepo je v tvojem domovanju, Gospod vojnih trum!

Moja duša umira od hrepenenja

po tvojih preddvorih, Gospod, moje srce in moje telo

kličeta slavo živemu Bogu.

Saj je vrabček našel hišico

in lastavica gnezdo za sebe in mladiče —

pri tvojih oltarjih, Gospod vojnih trum,

moj kralj in moj Bog!

Tako sta se borila z domotožjem.

Ko se je hotelo nekaj judovskih rodbin preseliti v Heliopolis, »solčno mesto«, je Jožef sklenil se jim pridružiti. Sicer je bilo tudi to mesto pagansko in je tam najbolj cvetelo čaščenje solčnega boga Ra, katerega so nosili okrog v razkošnih obhodih. Tudi egipčanska duhovniška šola je obstajala tam — a bilo je tam tudi nekaj, kar je Jožefa privlačilo — Jehovin tempelj! Pred nekako 170 leti ga je bil postavil v Egipt u begli Onij, sin umorjenega velikega duhovna Onija. S pomočjo naklonjenega mu egipčanskega kralja Filometra, poslednjega Ptolomejca, je bil ta tempelj izvršen natančno po vzorcu in velikosti Salomonskega templja v Jeruzalemu. Ta tempelj je bil sicer že davno zatvorjen, a bil je tudi samo od zunaj v veselje vsem pregnancem, ki so ob pogledu nanj, mogli misliti na božjo hišo v domovini. In poleg tega — ta misel je na skrivnem klila v njihovih srcih — bili so tam svoji domovini za nekaj ur bliže!

Tiho, kot v Memfisu, so živeli tudi v Heliopolisu in so pričakovali, da jim Bog pošlje sporočilo.

Služabnika Gospodovega ni bilo. Ko sta gledala tempelj, se je pojavilo v njima veliko hrepenenje, ki je priklicalo besede, katere je bil govoril David v puščavi: »Kot žejni jelen po studencu, hrepeni moja duša po tebi, o Bog! Ko izpovedujem svojo dušo, mislim na množico, s katero sem romal k tvoji hiši, Gospod, kateri sem pridružil svoj glas veselja in hvaležnosti... Reči hočem Gospodu, moji skali: Zakaj si me pozabil, čemu naj žalosten trpim pod pritiskom sovražnika?... Zakaj se žalostiš in vznemirjaš, duša moja? Zaupaj v Gospoda, ker še ga bom hvalil, saj on je moja sreča in moj Bog!«

XI.

In prišla je ura odrešenja. Angel Gospodov je vstal pred Jožefom in mu zapovedal naj se vrne v domovino, ker so pomrli tisti, ki so stregli otroku po življenju.

O, koliko veselja in zahvale je povzročilo to božje sporočilo! Zdaj so se pripravljali na drugačno potovanje, kot takrat, ko je bilo še dete brez moči. O, hitro, le hitro domov!

Prisrčno so se poslovili od gostoljubnih tujih ljudi. Jokali so eni in drugi.

Mala družina se je priključila neki karavani in je prispela srečno v domovino svojih očetov, katero je pozdravila s solznimi očmi.

Radi strahu pred Herodovim naslednikom, se Jožef ni upal naseliti v Jeruzalemu tako bližnjem Betlehemu, ampak se je vrnil v Nazaret. Mala hišica z lilijskim vrtičkom, katero je bila čuvala, že davno umrla mati Ana kot svetišče, jih je zopet sprejela in je postala resnično svetišče, v katerem je stanoval Bog, v otrokovi podobi.

Lepi deček, katerega so vsi imenovali »Jožefov. sin«, je postal tudi tu ljubljeneц vsega mesta. V njegovi bližini ni mogel biti nihče slab in hudoben. Dovolj je bilo, da je mati rekla svojemu malemu grešniku: »Kaj pa bo dobri Jezus rekel, če bo slišal, da si poreden,« — in najhudobnejši deček je postal ubogljiv in krotak.

Najlepša nagrada otrokom je bila, ako so se smeli igrati z Jezusom, katerega so imenovali »Prijaznost«. In kot v Memfisu in Heliopolisu, so tudi tu nosile matere svoje otroke v družbo k Jezusu, ki je bil čisto otrok, a vendar tako drugačen od njihovih.

Nekega dne si je deček zadril velik trn v dlan in Marija mu ga je z vso nežnostjo izdrla — pri čemer je nastala na otrokovi dlani majhna, krvava rana. Marijo je streslo, ko je videla kri, in ko je bil deček že davno zopet pri otrocih, je ona še vedno nepremično sedela in iz njenih ustnic je izginila vsa kri.

Zdelo se ji je, da so oživila pred njo krvava prorokovanja. Kaj ne vstaja iz orumenelih listov papirusa poteza za potezo moža, ki ima bit žrtvovan? Kot ovca, ki bo žrtvovana, pa ne odpre svojih ust? Kri, o kri, na rokah in nogah... Nehote je izrekla besede: »Prebodli so moje roke in noge...«

»Mirjam, kaj vendar govoriš?« je vprašal Jožef, ki je pravkar vstopil in strašno prebledel »Kaj to velja... o Jehova... ali naj velja to našemu Jezusu?«

Ona se je takoj zavedla in potlačila strah, ki jo je bil prej navdal. »Kdo bi mogel popolnoma razumeti besede sv. pisma? Marsikaj je nedoločno napisanega in rabinci razlagajo različno,« ga je končno pomirila.

Toda skrb ni izginila z njegovega obraza. Vsedel se je poleg Mirjam in nadaljeval: »Mirjam, gospodarica moja, težko mi je, a moram ti povedati, kar teži moje srce. Bilo je predvčerajšnjim, Jezus se je igral v delavnici z oblanjem. Naenkrat sem zapazil, da je vzel s kota dve palici, eno daljšo, drugo krajšo, postavil eno čez drugo in ju zvezal z oblanjem... Mirjam, križ je bil to... križ!... Dolgo je gledal na tisti križ — in izgledal je... ah Mirjam, ne morem ti povedati... ne tako kot sicer, ne kot otrok, ne, kot nekdo, ki zagleda nekaj groznega pred seboj! In videl sem, da se mu stresajo pleča, da plaka... Prestrašen sem ga vprašal, če trpi... S posebnim povdarkom mi je odgovoril: »Še ne, ljubi oče...« in skril je svojo glavico na moje prsi. O Mirjam, kaj naj to pomeni?« Njegove težko pričakujoče oči so se tesnobno uprle v Mirjam, ki je postala smrtnobleda.

Sedela je, kot okamenela. Križ? Elohim el Šalaj: Kaj ima opraviti križ z njenim sinom? In če bo res... prerokbe jasno pričajo... če bo moral njen sin res z lastno krvjo odrešiti svet, kaj naj pomeni križ?... To znamenje največje sramote!... Samo najhujši zločinci, izdajalci, morivci in sužnji, ki se pregreše, smejo biti usmrčeni na križu!... Večna pravičnost, kaj skriva prihodnost?!

Tresla se je — pa vendar je našla še toliko moči, da je znala pomiriti Jožefa. Zakaj naj bi Jožefovo srce, ki ni poznalo drugega kot nesebično ljubezen, že naprej trpelo? Ob času trpljenja jim bo Bog gotovo podaril dovolj moči, da bodo trpljenje zmogli nositi.

Trudno se je nasmehnila in rekla: »Ne mučiva se s tem, moj Jožef! Mogoče je najino dete govorilo le o občnem trpljenju, ki nikomur ne ostane prihranjeno. Mogoče mu je bil križ le simbol trpljenja. Ne moremo odkriti božjih skrivnosti. Strpiva v ponižnosti in potrpljenju in čuvajva nebeški zaklad, katerega nama je Bog zaupal.

Jožef je tedaj, ves pomirjen, pripomnil: »Ljubljena gospodarica, tvoje besede delujejo vselej kot balzam. Vselej znaš najbolj potolažiti.«

(Dalje prih.)

Anton Boštele:

Iz »Pesmi v dveh«.

I.

*Iskal sem te. Že prvo hrepenenje
je nezavedno tebi pesem pelo
in potem vsa leta je z menoj živelo
ter se razcvело v sladko bolečino.*

*Iskal sem te v lepoti pokrajine,
kjer se v jasnino dvigajo planine
in prehodil valujočo zemljo tó,
kjer klopotci v trudno noč pojó.*

*Iskal sem te! Nemirno srce moje
je noč in dan za tabo hrepenelo,
iskalo v jasnost in v temó ihtelo*

*in ko je na razpotju zadnjem krvavelo,
ko so mu bile vse poti neznane,
prišla si mu nasproti z rožami v naročju.*

II.

*Prišla sem ti nasproti z rožami v naročju!
Pretežko je za enega živoljenja breme
in le v ljubezni dveh razmaknejo se stene
zaklete časnosti v duhá neskončnost.*

*Jaz ne vprašujem, ne računam, samo dajem!
Kot sila sem, ki me je sem poslala,
ki reče zvezdi, naj z neba odseva,
ukáže solncu, naj zemljo ogreva,*

*da brst in cvet požene v vesni mladi.
Boš tudi ti razcvetel se v ogradi
ljubezni moje, da boš kakor roža,*

*ki iz zrahljane zemlje k solncu raste
in iz dveh src se v eno misel spleta,
dokler miru ne najde v božji zarji?*

M. B. Šk. L.:

Škarje hudičkov.

V zagrizeni melanholiji je sedel gospod satan na zvoniku naše najlepše cerkve in gledal od tam doli na ono plemenito, bogatoobdarjeno bitje, ki je v najrazličnejših oblikah hodilo tam doli; gledal je krščansko ženo. — Kako je satan, sovražnik vse lepote, ker je vsa zemeljska lepota le odsev božjega veličja, želel, da jo ogrdi, poniža, onečasti ter jo oropa sija čistiljivosti, ki tako vzvišeno okroža čelo krščanske žene. O predvsem je hotel to! — Kajti prav dobro je vedel, da je žena varna pred vsem nečistim, dokler ohrani čist ta sij čednosti. Kakor svit ognja uplaši živali pragozda, tako se vse sramotno umakne pred bleskom tega diadema.

Da ... toda do sedaj je od trdega demanta te krone odletelo vsako njegovo orožje. Kako naj zmaga? Kaj bi mogel iznajti, kakšno novost bi si mogla njegova zvijača še izmisliti, kateri peklenški stroj bi še zmogla njegova delavnica? ...

Uprav, ko je dospel do te točke svojega luciferskega premišljevanja, je videl, kako je doli na klopi v vrtu neka deklica vzela iz torbice za ročno delo škarje. — Škarje! — Kako je bilo mogoče, da že prej ni mislil na to? — Desetinko sekunde pozneje je že odmeval po vseh oddelkih pekla signal, ki je klical vse zlodeje, da se zbero.

Tisočem hudičkov je bilo ukazano, da zlezejo v škarje tisočernih naših šivilij in krojačic — in storili so mnogo. — V nekaj dnevih, tednih in mesecih je padalo na kilometre preprostega in dragocenega blaga vsake vrste raz milijon ženskih oblek.

To je bila zblaznelost, bedarija, prava pobesnelost. Hudički so hiteli in vsak ššk—ššk je ponavljal: više, vedno više... više, vedno više... — Strigli so toliko časa, da je prišla ura, ko je bilo nemogoče, da bi rob krila pomaknili še bliže pasu.

Tedaj so se vrnili hudički v polnem zadovoljstvu s samim seboj v svoj glavni stan. —

Satan, njihov gospodar, je poslušal poročilo in nataknil naočnike. Čudovito je bilo to steklo. Kakor je hotel gledavec, so se vrstile pred njegovimi očmi vse ulice, velike in majhne, vseh vasi, vse ceste in cestice vseh mest, ponosna sprehajališča vsega sveta. Vse to je satan gledal in — premišljeval. — To je bilo res dobro: mlade mamice z otročičem v naročju so sličile velikim deklicam, ki se igrajo s punčkami. . . Častitljive stare matere, obrnjene z obrazom od njega, je bilo prav lahko zamenjati z njihovimi vnukinjami. . . Vendar — Lucifer je nagubančil čelo. Boječe so upirali vrage vanj plameneče oči in njihovi obrazi so vpraševali.

»Kaj ne, gospodar,« se je osmelil najdrznejši, »da res ni ostalo nič več, kar bi odstrigli?«

»Da ni nič več ostalo?« je zagrmel Lucifer. »Nič več, kar bi odstrigli, se drzneš reči? Spodaj pač, to ti priznam! Toda zgoraj! . . . Norci! Zgoraj, zgoraj niste še nič odstrigli! Ali ne razumete? Kolikor dolgo je na ženski obleki le še kak ovratnik, kak našiv, naj se mi nihče ne drzne priti pred oči!«

Ponižani so se vrnili hudički k svojim škarjam in so prisegli, da maščujejo svoje ranjeno samoljubje. —

Minuli so dnevi, tedni meseci. Padlo je na kubične kilometre ovratnikov, našivov, ustavkov itd. Vražje škarje so ročno premenile geslo in vsak zmago označujoči ššk, ššk je klical: globlje, vedno globlje. . . globlje, vedno globlje! . . . — In so strigli tako globoko, da je bil ta del ženske obleke le še neobhodno potrebno ogrodje bluže. — Hudički so bili skoro zadovoljni, popolno ne, kajti izkušnja jih je izmodrila. Vendar so se osmelili ter stopili pred mojstra. Zopet je poslušal njihovo poročilo. Zopet je nataknil naočnike, zopet je premišljeval. . .

Bilo je bolje. V dolžini, v širini, pod vratom, povsod je mogel ugotoviti, koliko so si priborile škarje vragov. — In satan je molčal. Končno je z uničujočim pogledom na svoje tresoče se služabnike zavpil: »Spodaj, zgoraj je dobro; toda ob strani!« —

»Ob strani?« so vprašale bleščeče se oči. »Ob strani!« je zmagoslavno kričal satan, »saj so vendar ostali še rokavi!« — Ne da bi jim bilo treba šele zapovedati, so se preplašeni hudički zopet skrili v škarje. S pobesnelo naglico so delali. — Ššk! ššk! padlo je zapestje, ššk! pokazal se je komolec. Ššk, ššk! izginili so zadnji koščki blaga ob ramenih. . . — Nato so se pokazali pred Luciferjem; to pot brez strahu, ker so vedeli, da so ga zadovoljili. — V tretje so njegove oči prepotovale svet. — Bilo je dobro. — Na vseh ulicah, na vseh cestah, na vseh ponosnih sprehajališčih vsega sveta, o to je bilo zmagoslavje! — Celo po cerkvah hodijo ženske v kopalni obleki. O zdaj je lahko miren; sejaj je setev, setev mu bo zdaj sama bogata zorela.

* * *

Gospod satan je zmagal, vsaj misli tako. — Njegova žetev je neizmerno velika. —

* * *

Brez šale! Škarje vragov so strašno gospodarile. Krščanske žene in dekleta, šivanko v roko in krpajte! — Krpajte! Beseda ne doni gosposki, vendar je prava. Prišijte nazaj na vaše obleke vse, kar je strgala z njih in s — tem raz vašo žensko čast satanova hudobija.

(Prosto po nemškem.)

V vsako hišo Mořorjeve knjige!

Jesenska nevihta.

*Po barju šeleste topoli motno-beli,
med biljem spärjenim so murni onemeli,
nad jaški črne vrane se podé ...*

*Nebeški svod zapahnil je vihar,
svinčeno steno strele gromki udar
z zelenim ognjem že drobi.*

*Dišeča lipa naju je v okrilje vzela,
nad mlako poletava splašena libela,
ozračje težko stresa grom.*

*Na žalostni nekdo ječe pozvanja,
med kraško reber strela se zaganja,
se jari, kolje skalni prag.*

*Za Krimom plav grozeča se poleže,
pasica svetlo-modra se razveže,
na gori se oddahne zvon.*

*Večer po gorah išče sivi mrak,
pod rdečo haljo skriva zlat oblak,
v zatokih dremljejo sladko vodé.*

*Osvježena se vračava s planjav,
kobilar se oglašá iz dobrav,
za logom nežne zore se blesté ...*

Fadeja :

V juniju.

1. junija.

Danes sem prebiralá Tvoja pisma. V urah hrepenenja in bridkosti jih vzamem v roke. Kot bolnik iščem med vrsticami leka, kot žalostni tolažbe, nemirni — miru. In stisnem pesti, zagrizem v ustne, da se iz bolečine izvije tih vzdih k Mariji, k Zaveťju.

7. junija.

Tako je, da je srce žejno, da so misli razbičane od hrepenenja, od čakanja po svidenju. Sanjala sem sinoči: z njim sem stopala roko v roki po šumi. Vedno dalje in dalje je vodila pot. Nenadoma zazrem blizu sebe ženo. Lepa je bila, da sem mislila: sama Marija je. Pa bila je moja mati. Po očeh, po smehljaju usten sem jo spoznala. A kmalu je izginila. Iz daljnega raja jo je poslala Marija. Da me posvari, blagoslovi ...

12. junija.

Pismo je odšlo! Saj ne vem, kaj sem pisala. V srce sem namočila pero, ena sama kaplja krvi je kanila nanj. Pa je napolnila pismo, iz ene kaplje so zrasle vrste na papirju. Iz ene same kaplje srčne krvi. Joj, ko bi izlila vse morje ljubezni! Joj!

Pri belem dnevu, s široko razprtimi očmi sem zasanjala. Zahrepenelo, zaklicalo je iz skrite kamrice srca — po Tebi. Še bolj vroč kot mesec majnik, je junij, mesec rož. Marija pa je ista, isto moč ima, moč čuvarice.

16. junija.

Ne vem, zakaj mi danes ves dan brni po ušesih pesem: »Vsa sem tvoja, vsa, rožni grm, ki ga vrtnar presadi na svoja tla.

Ti mi bodi dan, jaz bom tebi dih, ti mi bodi svet, jaz bom tebi dom.«
Sama sebi se zdím majhna in šibka. Velik in silen si ti poleg mene.«

23. junija.

Zakaj molčiš? Do kdaj? Mar ne veš, kaj so mi tvoje besede, Ne slutiš, kako minevajo gluhe noči, ko je v eni misli tisoč muk?! V eni muki tisoč pošasti! Ko srce joče, a ne kane solza iz oči; ko duša kriči, a je odmev krika le zatajen vzdih?!

Lučka pred Marijo trepeče, kot bi čutila z menoj!

27. junija.

Trepetaje je roka odprla pismo: Kaj ti je vendar? Ali resnično tako malo zaupaš, imaš res tako malo vere v mene? Vedi, da niti z mislijo nisem oskrunil tvojega spomina. Ne dvomi! Bodi prepričana, da sem ves tvoj!«

Ah... Iz oči je zdrknila solza, v duši je zapelo, kri v žilah je zazvenela. Lučka pred Marijo gori mirno, mirno in svetloba boža stene moje sobice.

Franjo Neubauer:

Dan veselja.

*Travniki so pokošeni,
proste so po njih stezé,
danes je veselje v meni,
hrepenenje v daljo gré.*

*Danes se je povrnila,
mojega srcá radost,
vse okove je zdrobila
mojega srca prostost.*

*Solnce vsepovsod leskeče,
strasten, vroč mu je objem,
v meni vse je željno sreče,
njej naprot čez pólje spem.*

*Tam pred mano lik se dviga
prekrasán in čudovit,
hrepenenje moje vžiga
kakor zémľjo nebni svit.*

*Ti si mlada moja doba,
mojega srca pomlad,
danes vstala si iz groba
polna sladkih sanj in nad.*

*Jasno spet oči žaré ti,
ves žari obraz cvetan,
kakor solнца žar poleti,
kakor ta prelepi dan!*

Francka Zupančič:

V čaru poletne noči.

(Spomin s potovanja.)

Bila je mehka, skoro soparna poletna noč, pravzaprav samo medsebojno spajanje večernega in jutranjega mraka kot je običajno v kratkih poletnih nočeh. Mračilo se je že, ko sem na potovanju dospela v prijazno gorsko vasico. Lahko bi bila prenočila v vasi pri znancih, a ker sem dobro poznala pot in je mesec krasno obseval pokrajino, sem sklenila samo malce počivati na prostem in potem nadaljevati pot.

Kraj vaške poti ob mogočni lipi je stala lesena klopica in sedla sem. Sladek vonj cvetoče lipe me je skoroda omamljal. Kakov kras in bajna tajinstvenost! In samo malo ljudi ga ceni in jo pozna. Sij lune se je čudեսno poigraval z listjem lipe in srebrno obseval mene in klopico; hladen vetrič mi je vel v glavo in čelo in poslušala sem skrivnostipolne glasove poletne noči. Nekaj tihe, blažene in božje tišine in miru, ki se je razgrinjal nad snivajočo vasico, je navdalo moje grudi in marsikaj, kar mi je še malo prej v enoličnosti dneva težilo in grenilo srce, se mi je zazdelo v odsvitu zvezdnega neba manj-temno, težko in neznosno.

Mračne in tihe so bile hišice naokrog; vse je že počivalo v trdnem snu po napornem dnevnem delu. Toda ne — zmotila sem se. Okence male, lične hišice je bilo malce razsvetljeno. Bolnik — ali pa pridna roka, ki si še ne dà pokoja, sem si mislila in skušala dati mislim drugo pot. Toda pogled mi je vedno le uhajal nazaj na razsvetljeno okence; zakaj, sama ne vem.

Po skoro enournem počitku sem se odločila na nadaljnjo pot, ki me je vodila tik mimo hišice in sklenila sem utešiti radovednost. Slučaj je bil ugoden — okence odprto, zavesa ne docela zastrta. Tiho, neslišno sem se približala in gledala — — odstopila in se že zopet približala.

Sredi male izbice je bil ozek, bel oder, mrtvaški oder, ves odet s cveticami in zelenjem. In na odru belo oblečena deklica z belim vencem na glavi. Nežni, voščeno blede roki prekrizani na prsih sta tudi držali bel šopek. Mala lučka, ki je brlela na stolu ob vznožju mrliča, je plapolala nemirno v sapici semterja in odsevala trepetajoče lise sija na marmornato bledem, angelsko lepem obličju deklice.

Nekaj v strani je ob steni slonel pokrov krste in tesno zraven je sedela starka. Roki je imela sklenjeni v naročju in glava ji je globoko klonila k prsim; zaspala je pri bedenju.

In jaz, ki sem se skoro boječe ogibala vsega in bežala pred vsem, kar me je spominjalo smrti in trohnobe, se v tem trenutku nisem mogla nagledati ljubkega mrtvega obličja deklice. In čim dlje sem ga zrla, tem jasneje sem videla v duhu sladko nežen venček, ki je samo enkrat sveže zelen in ki pravi o njem pesnik: »V tihi uri ga vidi človek in zemlji neznan vonj cvetočega vrta njegovega hrepenenja se mu utihotaplja v dušo. Mati vidi venec na čelu svojega deteta, ki spi rožno nadahnjeno v posteljci. Redovnica ga vidi ko bedi pri mrtvi sosestri, ki leži bleda v temni krsti.«

In jaz sem ga tedaj tudi videla, oni nežno sladki venec nedolžnosti — tam v opojni poletni noči ob odru device. In tudi moje srce je čutilo v onem zemsko neznan vonj iz dežele našega hrepenenja.

Naposled sem odstopila; starka se je uprav zbudila in molila polglasno: »Prosi za nas uboge grešnike...« In odstranjajoč sem v duhu dostavila: »Zdaj in ob naši smrtni uri. Amen« — in zamišljena sem šla dalje.

Komaj par sto korakov dalje sem prišla mimo vaške cerkvice; majhne, lične cerkvice, ki se je zazdela v mesečini snežnobela... z vitkim, rdečkastim zvonikom.

In okrog cerkvice pokopališče, gomila ob gomili, vse pa posejane z dehtečimi cveticami. Ob obzidju se je svetilo par kamnitih križev — zadnje počivališče premožnih — uborni leseni in železni križi na grobeh ubogih pa so dajali temne sence. Je-li bilo čudno moje razpoloženje, ali pa sladek, omamljajoč vonj lip in akacij, rož in resede, ki se je širil raz pokopališča in me priklepal na mesto? Nehote sem se približala in prisluškovala tišini mirodvora prelestne poletne noči. Udarec lopate mi je zazvenel v uho — približala sem se in res — tam na koncu je bil grobokop — kopal je jamo v vlažno prst božje njive. Zopet sem se spomnila trupla tam v samotni izbi. In grobokop — čez dan ni imel časa za to opravilo? Ali je rajši volil hladno tiho noč od vročine dneva?

Niti videl me ni, tako je bil zamišljen v delo. Koliko takih jam je pač že izkopal? — Da, tu je konec vsemu; konec mladosti in lepote, sreče in bogastva — ozek, temen rov v hladnem naročju zemlje!

Žalost, trpkost in grenkost se me je polaščala, pogled mi je obstal na velikem, lesenem križu sredi pokopališča. Telo Odrešenika sveta je blestelo v mesečini, samo rane žebļev so lesketale krvavordeče. Bilo mi je kot da bi govorile polodprte ustnice tudi danes pomenljive besede: »Jaz sem vstajenje in življenje!«

Še hipec sem obstala ob ograji, potem pa sem odšla počasi v tiho, čudեսno, poletno noč. Udar lopate je utihnil, svet mir je vladal krog in krog, samo v vejah listovcev je šuštel veter. Na misel mi je prihajalo: »Čakaj, čakaj, kmalu boš počivala i ti.«

Franjo Neubauer:

Belo jutro.

*Iz sanj budi se mlado jutro,
zvonovi mu pozvanjajo,
pojó mu bukovi gozdovi
in žita se mu klanjajo.*

*Po beli cesti dekle belo
odhaja v daljni, širni svet,
ob cesti hišica je bela
in v vrtu lilij beli cvet.*

*Vse belo! Ah, dekle, ostani!
Ne veš, kako je svet teman!
Trepčem zate, da ne vrneš
s temó se v srcu neki dan!*

*A ti smejiš se, smelo stopaš
tja v kraje zdaj neznane ti.
Daj Bog, da nikdar solza bridka
na lilijo ne kane ti!*

A. Lebar:

Preko vseh ovir . . .

(Izza mladih let.)

(Nadaljevanje.)

Prihodnje dni Vladimir ni imel prav nič časa misliti nase. Žalostne dolžnosti, ki jih prinese s seboj smrt v družini, so ga povsem zaposlile.

Na dan pogreba je bil grad poln gostov; tudi par Vladimirjevih tovarišev je prišlo iz prestolice. Vsi so se čudili, kako se je mogel Vladimir v par dneh tako zelo izpremeniti. V tihem in resnem mladem možu so komaj spoznali vedrega, veselega in razboritega tovariša od prej. V zadnjih mesecih so sicer opazali neko izpremembo na njem, ki jim ni bila prav všeč; toda tako zelo je niso nikoli občutili kot zdaj.

»Skoro bi bilo misliti, da kaj ni v redu, če bi ne bilo jasno kot beli dan, da je grad Potok na trdnih temeljih,« je modroval nadporočnik R., Vladimirjev prijatelj še iz vojaškega zavoda, kateremu je bil za denar mesec vedno predolg, zlasti še zadnje čase, ko mu je oče zelo gledal na prste.

Pogreb starega grajščaka se je vršil z vso slovesnostjo. Takoj za krsto je stopal edini bližnji sorodnik pokojnikov, sedanji grajščak, Vladimir. Za njim so hodili številni hišni prijatelji in znanci, katerih imena so imela v svetu velik sloves. Med črno dostojanstveno obleko se je mešala pestra vojaška uniforma. Žalni spreved je zaključilo domače vaško in trško občinstvo. Med njim je stopal mlinar Komar, visoka in krepka postava, za katero se je obrnil marsikateri pogled meščanov in tujcev, saj mu je blestel na prsih zlat zaslužni križec za civilne zasluge.

Kateri so ga poznali, so opozorili nanj tudi druge, saj je njegovo ime že kako desetletje bilo splošno znano tudi izven meja domačega kraja. Tudi Vladimir je spoznal Rozinega očeta in topel občutek je zaplaval po njem. Zahotelo se mu je, da bi stisnil roko možu, ki ga je izza otroških let le mimogrede videl.

Nič žalosti ni občutil, le čudno osamelost in nov, doslej nepoznan čut odgovornosti napram umrlemu in napram živim. Tako čudne misli so ga obhajale, kakor da je že leta in leta izven navadne okolice, katere se komaj še spominja.

Ko so pogrebci, vsem na čelu Vladimir, vrgli na krsto prsti, ko je župnik odmolil obredne molitve in so pevci vaškega pevskega društva odpeli žalostinko, so se pogrebci v večjih in manjših gručah vračali proti gradu. Pri tem je prišel Vladimir v neposredno bližino Mlinarja, ki se je razgovarjal z nekaterimi okoliškimi posestniki. Oprostil se je pri svojih spremljevalcih in je stopil h gruči in z lahnim poklonom spregovoril: »Gospodje me boste pač počastili in stopili v grad k malemu zakusku!«

Po stari navadi, računajoč s tem, da so se nekateri pripeljali z daleč, je dal pripraviti v grajski dvorani južino, za kar so mu bili nekateri res hvaležni. — Mlinar je za kratek hip premotril Vladimirja s paznim očesom. Le težko je mogel v krepkem in visokoraslem častniku prepoznati dečka, ki je nekdam z Rozo pretaknil vse kote v mlinu. Vladimir je čutil ta pogled. Z naglim okretom je nagovoril Mlinarja: »Upam, da me še poznate, gospod Komar? — Dolgi mladec sem, ki je pred dolgimi leti stikal po mlinu.«

»Gotovo vas poznam, gospod Potoški, četudi ste se prav zelo izpremenili. Veseli me, da vas vidim zopet doma; obžalujem pa, da vas je tako žalosten povod privedel domov.« Mlinar je podal roko mlademu častniku, ki jo je prijateljsko stisnil.

»Ali mi dovolite, da se vam v prihodnjih dneh pridem zahvalit za pogrebno spremstvo in da obnovim staro poznanstvo? Rad bi z vami živel v prav tako dobri sosesčini kakor moj ded. Ali sem morebiti presmel, gospod Mlinar?«

»Nikakor ne, gospod Potoški. Vaš obisk me bo gotovo veselil. Kar pa tiče sosesčine pa itak veste, da sta jo grad in mlin vedno iskreno gojila.«

»Iskrena vam hvala!«

Tople in prisrčne so bile te Vladimirjeve besede; oči so mu veselo zazarele, kakor da ga je Mlinar bogato obdaroval s svojimi preprostimi besedami.

* * *

Vtis, ki ga je napravil mladi grajščak na Mlinarja je bil res dober in jezil se je na tihem, ker se Roza ni razveselila obljubljenega obiska. Razlagal ji je, da pač ni nobenega vzroka z neprijaznostjo žaliti mladega grajščaka, ki je vendar tako ljubezniv in domač. Saj ne gre za drugo, kot da se v sosesčini ohrani prijateljsko razmerje.

Skoro je že hotela odgovoriti, da zato ni nikakega vzroka, vsaj zanjo ne. Toda premislila si je in sklenila, kakor doslej tudi nadalje molčati o ponižanju, ki ga je še kot otrok bila deležna od Vladimirja. Čemu tudi o tem govoriti? Ali bi jo oče sploh razumel? Morebiti bi smatral vso stvar za otročarijo in bi se ji smejal, da stvar, ki se je zgodila že pred leti, še vedno pogreva.

Otročarija! — Morebiti znano Vladimirjevo pismo res ni bilo drugega kot postavljanje nezrelega mladca; toda da je postalo strup, ki je zamoril srečo njene mladosti, in jo napravil samotno in prazno, to dejstvo ne more drugi razumeti kot samo ona.

In v čelo se je začrtala zopet guba, ki se je prvič pokazala, ko je bila Roza še otrok in je prejela podlo in prevzetno pismo.

V hipu je o vsem tem pomislila, glasno pa je rekla: »Očka, pustiva rajši to! Sploh pa računam s tem, da obiski mladega grajščaka na našem domu ne bodo prepoznani.«

Mlinar je molčal in si je mislil svoj del. Tu nekaj ni v redu, naj reče kdo kar hoče. Stvar sega brez dvoma daleč nazaj; morebiti kak dogodek iz otroških let, ki ju je razdružil. Poznal je oče Rozo, kako rada se zadrži pri misli, ki se je oklenila; skoro trma je že to. Tudi v tem slučaju je najbrž kaj podobnega. Te njene značilnosti ni nikoli težko prenašal, saj odgovarja povsem njegovemu značaju in jasna smotrenost, ki je v tem, pa mu je celo všeč.

»Roza ve, kaj hoče in kaj dela, gotovo bo tudi zdaj pravo zadela!« je rekel sam pri sebi; a skoro se mu je Vladimir smilil, ker Roza noče prav nič vedeti o njem.

In nista v pogovorih več prišla na ta obisk. Vendar je Mlinar vedel, da Roza misli nanj. Vsak dan je znala svoje delo in svoja pota tako urediti, da je ob času obiskov noben dan ni bilo doma. In oče ji je pustil njeno voljo, ne da bi jo vprašal zakaj se grajščaka ogiblje; o tem je bil namreč trdno prepričan, da je tako.

Tako je prišlo, da je bil Mlinar res sam doma, ko so mu naznanili, da se je grajščak pripeljal. Sprejel ga je z resnično prijaznostjo, ki je bila že znana, in ga je kot soseda prav prisrčno pozdravil. Mladi grajščak niti za hip ni pomišljal, da bi moglo biti občevanje z Mlinarjem zanj neprimerno. Saj bi se mu kaj takega zdelo naravnost smešno, ko pa velja Mlinarjevo podjetje med vsemi industrijalci za najsolidnejše in res velikansko, pravi blagoslov za vso okolico.

Kaj pomeni Mlinarjevo ime med ljudmi, je imel Vladimir priliko slišati, kamorkoli je prišel. Vse je občudovalo izredne zmožnosti in veliko njegovo podjetnost. Vladimir mu je prav odkritosrčno izrazil svoje občudovanje in ga je prosil, da bi mu o priliki razkazal celotno podjetje, zlasti električno centralo, ki da ga najbolj zanima.

Mlinarja je to razveselilo in mu je rad obljubil: »Elektrarno bi vam mogla pač le Roza razkazati, ker to je pač torišče njenega dela. O vsem tem sam premalo razumem.«

Preko Vladimirjevega lepega moškega obraza je pri Rozinem imenu šinila lahna rdečica in vzhičen je odgovoril: »Bilo bi mi preveliko veselje, če bi smel ob tej priliki pozdraviti tudi gospodično Rozo!«

Mlinar se je zasmejal, a ta smeh ni hotel zveneti prav prosto. Spomnil se je na Rozin odpor in je pristavil: »Hčere ni doma, sicer bi vam bilo lahko že danes to veselje. Sploh pa: pripraviti se morate na razočaranje, Roza ni taka, kot so druga dekleta. Delo in dolžnosti, ki jih je prevzela kot moja desna roka, so jo napravili prezgodaj zelo resno.«

Vladimir se je kmalu poslovil. Ko je slišal, da Roze ni doma, se mu je zdel njegov obisk brezpomemben. Kako ga je gnalo prej hrepenenje, a zdaj odhaja, ne da bi jo bil videl. Le s težavo je skrival svoje razočaranje.

Mlinar ga je spremil do voza. V trenutku, ko je kočijaž konje pognal, je stopila Roza skozi široka vrata na dvorišče. Veselo presenečenje je zaplalo po Vladimirju, ko je spoznal visoko postavo v beli obleki. Že je hotel ukazati, naj voz ustavi. Ko pa je pogledal v lepi, ponosni obraz, katerega temne oči so z neznano hladnostjo zrle mimo njega, se je premislil. Dvignil je klobuk v pozdrav in voz je zdrdral mimo nje. — Blesk v njegovih očeh je v hipu ugasnil in zdelo se mu je, da grabi ledena hladnost, ki je že drugič govorila iz Rozinih oči, po njegovem srcu in hoče tam streti nekaj s trdim, ledenim prijemom...

(Dalje prihodnjič.)

ROŽNI DOM

Francka G.:

Kako navajamo najmanjše
na snago?

Pred tedni je obiskala Stano njena poročena prijateljica, gospa Jožica, z dveletno hčerko Olgico. To je bilo veselo svidenje! Tovarišici izza otroških let sta se imeli veliko pomeniti. Pa je vendar za to opravilo preostajalo prav malo časa; vsi so se hoteli le igrati z Olgico, z njo modrovati in ji streči. O ja, stregli so ji pa tako, da je bila gospa Jožica, katera ne mara vzgojiti razvajene hčerke, včasih kar huda. Kljub temu pa je bila gotovo ponosna na svojega pridnega in modrega otroka, kateri se je vsem prebivalcem Rožnega doma tako prikupil, da jim je bilo zelo, zelo dolgčas po njem.

Vem, da so med Vigrednicami tudi mlade mamice. Morda bo tej ali oni hudo, ker hvalim tujega otroka. Vsaka je najbrž prepričana, da je njen otrok lepši, prijaznejši in prikupljivejši. Da ne bo prehude zamere, hočem povedati, zakaj jim je bila v Rožnem domu vprav Olgica tako všeč.

Olga je pridna, razumna punčka. Za vsako orodje že ve, čemu se rabi in poprime že tudi za vsako delo. Na polici je steknila krtačo; brž je bila na tleh in je ribala, da bi se moral pod kar svetiti — seveda, če bi mala dekla rabila tudi vodo. Zato pa je le prav žalostno pogledala, ko ji je mamica velala, naj spravi krtačo. Da bi se mamiči spet priljubila, jo hoče objemčkati. Tedaj pa opazi, da si je na tleh umazala ročice; preden se česa dotakne, ona lepo prosi: »Mami, 'mij bebo!« — Beba je kakor dvoživka: na tleh in v prahu ji je dobro, v vodi pa se počuti še bolj-

še. To se je zveselila, ko je mamica namočila perilo! Kot bi trenil, je bila Olga do pasu vsa mokra. Tedaj se zaslišijo na hodniku koraki; Olga je že pri mami in jo prosi: »Mami, na bebo! Tati bo hud.« Brž jo mora mamica preobleči, da more v sveži oblecki pozdraviti vračajočega se tatka. — Ko se je Olgica igrala na vrtu, so prišli k ograji sosedovi otroci, vsi umazani po obrazu in po rokah. Deklica jih gleda, potem pa začne dokazovati v otroški govorici, da taki zamazani otroci niso lepi.

Stani je žal, da je prijateljica s hčerko tako kmalu odšla. Mala Olgica bi s svojim zgledom gotovo navadila vse vrstnike na čistost in snago. — Koliokrat visi malemu Jožku od nosa sveča; Olga bi ga poučila, da se mora obrisati. Sosedovi Anici je vseeno, kje pobere sadje: ali v blatu, na travi ali pa ga utrga raz drevesa ob prašni cesti. Naša punčka bi sadje najbrž nesla mami in jo prosila, naj ga umije ali vsaj obriše. Tako jo je namreč naučil tatek, kateri se boji, da bi njegova ljubljena posebno sedaj v vročih mesecih ne zbolela.

Vse te učenosti Olgica ni prinesla s sabo na svet. Njena skrbna mamica jo je z lepim zgledom in z opomini navadila, da tako zelo ljubi snago. Stana je že večkrat poslušala, kako so tožile gospodinje: »Pri otrocih ni mogoče imeti snažno.« Skoraj bi pritrdila, ko mora s prikrito nejevoljo trpeti, kako starši dovolijo otrokom, da z blatnimi čevlji vderejo v sobo, ondč obležejo vse stole in klopi in obrišejo svoje umazane ročice ob prte in zastore. Gospa Jožica je pripovedovala, da si Olgica hoče že sama obrisati čevlje pred vrati, nihče več pa je ne pregovori, da bi z umazanimi rokami kaj prijela, še manj pa, da bi nesla kakšno jed v usta.

Soseda je dejala, da je Olga premodra za njeni dve leti in da zato ne bo živela. O, da bi ji Bog dal dolgo življenje! In da bi vse mamicе in odrasle sestrice tako znale učiti snage, kakor gospa Jožica.

OD SRCA DO SRCA

Pomenki z gospo Selmo.

Odgovori na pisma.

D. Revica. Pismo, ki je bilo namenjeno upravi, sem oddala tja. Upam, da je zdaj že vse urejeno. Prav rada Te sprejemem v naš kotichek in dobrodošla! Prihodnjič pa moraš kaj več pisati, da se bolje spoznava! Seveda sem tudi Tebe izročila božjemu Srcu.

Dragica. Kaj je kongregacija in čemu jo je treba? Evo ti odgovora: Kongregacija je najprimernejši kraj za sestanek nas zemljanov z nebeško Mamico. Zaupni kotichek Marijinih otrok. Skupno popevanje pesmi in prisrčna skupna molitev, k čemer se pridružijo tudi še nebeški angeli, ki itak Marijo vedno časte. Skupno de o Marijinih otrok, ki hočejo svojo notranjost usmeriti, ki hočejo svojo vnanost ponotranjiti. — Največja potreba sedanjega časa je pač usmerjenost na vznotraj. Največja napaka sedanosti pa plehka in plitva zunanost. — Marija pa je mati poduhovljenosti. V srca svojih otrok vliva milosti, duša se otaja in z lahkoto nosi križe in težave. — Marija vliva v srca svojih otrok veselje in ta notranja sreča odtehta vsakršno zunanjo srečo. Kajti Marija je v kongregaciji na prav poseben način Tvoja mati in Ti njen otrok. Skrbi za Te in Ti se vsikdar lahko skríše na njenem materinem srcu. — Prav radi tega vise tisoči in tisoči deklet na Marijini družbi, na kongregaciji; dom jim je in domovina. Ali naj samo Tebe manjka? Pridi in poskusi!

Kresnica. Le piši mi! Pravega imena nikomur ne izdam, kakor sem že tolikrat poudarjala. Tudi pisem, ako so pravilno naslovljena name (gospa Selma, pri uredništvu Vigradi, Ljubljana, Ljudski dom), ne dobi v roke drug kakor jaz in jih tudi nihče drug ne prebira. — **Ime,** pravo ime, prosim v vsako pismo poleg pridejanega.

Cvetana. Nesporazumljenje, ki si ga s svojim nejasnim pismom izzvala, Ti je najboljši dokaz, kako dobro je, če si človek vrže na papir vsaj glavne misli, ki jih namerava razpravljati v pismu, v nalogi, ali javni razpravi. — O Tebi imam še prav tisto mnenje, ki sem ga imela pred tistim pismom. Praviš, da nisi mislila, da bom Tvojo preprosto izjavo tako resno vzela. Kako pa, kot resno? Če si samo v šali tako pisala, bi morala to pristaviti, ker drugega materijala o Tebi kot pisem, žal, nimam. Iz vseh teh pisem pa govori čudna trpkost in zagrizenost, po kateri bi Ti prisodila najmanj 40 let stare, zagrenjene in zapuščene učiteljice tam nekje za božjo mejo, kjer Te menda niti solnce več ne doseže. In vendar ne moreš šteti nad 23 let, kar sklepam po okoliščinah iz zadnjega pisma. — Motiš se, baš čmerne in črnoglede imam posebno rada, da imam vsaj kaj dela ž njimi. Kajti moje delo je prav to, da jim

Pridobivajte noviš naročnic!

pomagam iz tistega škodljivega miljeja v resnično in veselo življenje pod božjim solncem; tudi Tebe bi rada postavila na široko planjavo, da Te blagodejno solnce obsije od vseh strani. — Najprej pa bi rada dosegla vsaj to, da si vendar ne ugajaš v tej mračnosti in si zaželiš solnca v vseh različnih pomenih. Zato odklanjam za zdaj vso zahvalo, ki bo šele tedaj na mestu, ko Ti bom res kaj pomagala. Moje delo namreč ni, da bi s slastjo prebirala pisma mojih varovank (še manj da bi mi pisma morala ugajati), temveč, da vsakteri pomagam. Zato mi le kar hitro zopet in prav mnogo piši! Za danes pa Ti prav prijateljsko stisnem roko.

Krizanka. Zadnje čase si postala kar pridna za pisanje. Le tudi nadalje mi tako pogosto piši. Zakaj Ti je žal, da si pisala o celi zadevi? Zdi se mi, da je vendar bolje, ako veš, od katere strani je prijeti zadevo, da prideš do konca. Ali: da, ali: ne. To dvojje je tu mogoče, vmesnih točk tukaj ni. Povedala sem Ti dovolj jasno in Te napotila tja, kjer bi bila rešitev mogoča. Ker se pa to ni zgodilo, je pač res najbolj, da — kakor praviš — odideš. — Le kmalu mi sporoči, kje boš!

Potočnica. V prvi vrsti: frankiraj pismo vedno dovolj, da ne bo treba plačevati kazni. Ne govorim radi sebe, a če pišeš na tak način komu o kaki važni reči, pisma ne bo sprejel in tako bi bila tista važna zadeva že vnaprej neuresničena. — Drugič prav zelo želim, da ne natlačiš v pismo naročil: za uredništvo, za upravo, za založništvo knjig in še zame. Pošta se res steka v Ljudskem domu, a tam ima vsaka pisarna svoj delokrog. Kam pa pridemo, če bi morali vsakič po prihodu pismo noše raznašati poročila po vseh pisarnah! Edino izvedljivo bi bilo, če bi bila za vse ena oseba, a kaj, ko pa vsega ne zmore. — Čudim se Ti, kje dobiš časa za taka dolga pisma. Kaj pa delo takrat pravi? Čaka? — To bi ne bilo prav! Poglej Melitin dnevni red v zadnji številki: 1. potrebno, 2. koristno, 3. prijetno in tudi Ti se po njem ravnaj! — Jaz bi ti svetovala, — kaj poreko pri uredništvu, ne vem — da opustiš »pesnikovanje« ker doslej še nisi prišla niti korak dalje! Saj v življenju ne rabimo samih pesnikov, ker nam življenje narekuje drugačna dela. Več koristi imaš od resničnih pesniških proizvodov, če jih uporabljaš tako, kakor si pisala. — S tem boš tudi najhitreje prišla do spoznanja same sebe, ki ga hočeš doseči. — Ali je bilo res tisto, kar si mi lani pisala? Če je bilo res, potem ne moreš govoriti o opravljenih ljudeh. Lepo se potrkaj na prsi in reci: »Moja krivda. Še premalo me obirajo!« Če pa ni bilo res, si me nalagala in samo sebe še veliko bolj. — Delaj, pridno delaj, vedno delaj! Potem ne boš imela časa pošiljati svojih misli na izprehod na oblake! Kako nedejlo mi le zopet piši!

Colniček v valovih. Razmere, ki jih opišuješ iz svojega domačega kraja, so mi znane iz časopisnih poročil. — Da pa iz omenjene šole nisi dobila odgovora, bo pa najbrž vzrok

ta, ker si najbrž prosila že kar za sprejem, a šola sama te ne more sprejeti, ker o spremembi odloča Kmetijski oddelek pri velikem županstvu. Ako bi bila pisala samo po informacije, na kakšen način bi mogla biti sprejeta, bi Ti bili gotovo odgovorili. — Glede učiteljice ženskih ročnih del pa se obrni po informacije na ravnateljstvo ženskega učiteljskega društva; kaj in koliko moraš znati, teoretično in praktično in kdaj so izpiti. — Glede zaposlitve v damskem modnem salonu pa je zdaj najneprimernejši čas, ker je sezona končana. — Druga za enkrat nisem mogla poizvedeti. Če še kaj zvem, Te obvestim.

Matilda. Nič naj Te ne skrbi, kakor da bi se pri nas zbirala samo izobražena dekleta, ker to ni res. Vsaka mi je dobrodošla, zlasti me še veseli, če ji morem pomagati. — Kar pišeš zaradi preteklosti, se mi zdi vse v redu. Poizkusila si, če pa ni šlo, se pač ne da pomagati. Saj Bog ne zahteva nič nemogočega. Izkušnjava in domotožje, o čemer pripoveduješ, vse skupaj je najbrž Bog poslal, kot znamenje, da Te ne želi na tistem mestu, ki si si ga sama izbrala, ker je bilo oboje tako hudo, da nisi mogla premagati. Mislim, da se Ti zaradi tega ni treba razburjati, zlasti še, ker doma lepo živite. Da Ti je hudo, ker imaš do cerkve tako daleč, Ti pa rada verjamem. Skušaj živeti vedno živeti v božji pričujočnosti, kakor uči drobna knjižica »V Kristusovi šoli« ki jo kot tretjerednica gotovo poznaš. Za včasih, kadar Tvoja notranjost kaj več potrebuje, pa si pri naši upravi naroči knjigo »Ob tihih urah«. — Vsekakor pa mi večkrat piši!

O'eandra. Vidi se, da si zelo razburjena in zato si — napisala sicer veliko — povedala kaj malo. — Zakaj bi se upirala volji narave? Zato, ker mora nad njo vladati Tvoje deklško srce, Tvoja pamet in pred vsem: volja božja. In na koliko načinov se javlja ta, pa le kar sama pomisli! Ako se tekom časa izkaže vse kot volja božja, ne bodo branili ne starši, ne razmere: dobila se bosta. Treba je potrpeti in marsikaj tudi pretrpeti za življenjsko srečo. Saj bi se je tudi ne mogla veseliti, če bi Ti padla ko zrelo jabolko v naročje. Priborjena sreča je še-le kaj vredna in taka je tudi — stalna. — Opravljanje, obrekovanje? Saj ne more do Tebe, ako se čutiš neprizadeto. Najbolje pa je, da niti z najmanjšo kretujo ne daš povoda za to dvojje in prenehalo bo obrekovanje samo od sebe. Ako se resnično ljubiš, Vama ne bo težko prenesti vsakršno žrtev, tudi začasno ločitev, saj bo združenje potem srečnejše. — Seveda mi moraš še pisati! Kmalu!

Bogdana. Kaj si spala vsa ta leta? Ne pri upravi, ne pri uredništvu nima Vigred nikaškega gospoda. In Ti kar »štmano« pišeš nekemu gospodu. Ker so pri upravi bili mnenja, da bo to pismo najbrž zame, so mi ga poslali. Zdaj se pa res ne moreš pritoževati, če so pismo brali drugi. — Tudi vse drugo, kar se godi, prespiš. Ali nič nisi vedela, da je bil od 2. do 8. julija tečaj za maturante in

maturantinke učiteljice v Ljubljani v Akademskem domu? Tu bi si bila nabrala krepkih opor za svoj poklic, teoretično in praktično in sploh jasno sliko vsega sedanjega javnega življenja. Da si bila devet let v zavodu, naj Ti ne bo žal; jaz sem jih bila celo deset in zdaj vidim, da ni bilo preveč. Tu si človek pridobi temelj za vse svoje življenje. Vse, kar si pozneje pridobiva, je le nekaka dekoracija, ki je tem lepša, čim čvrstejši je temelj in čim primernejše zna urejati dekoracije. — Da se Ti zbuja misel na samostan, naj Te ne plaši. Išči, čakaj in moli! — Tudi ljubezen, prava in lepa, dekliška in čista, pride, gotovo pride, če Ti je potrebna. Ne daj se motiti od brezplodnega hrepenenja in sanjarjenja! — Čitaj, če imaš čas, mnogo! Knjiga je najboljša prijateljica; seveda ne sami romani; ti so le za tu pa tam. Več vredne so samovzgojne in poklicno znanstvene knjige. Ako Ti manjka knjig obrni se na našo urednico, ki ima zelo obsežno privatno knjižnico. Skoraj gotovo Ti posodi, ker je sama učiteljica in vé, kaj bi bilo dobro za Te. Seveda pa ji moraš knjige nepoškodovane vrniti. — Nič se ne sramuj, da si mi vse povedala, jaz se ne sramujem priznati, da je bila moja pot v življenje prav taka, kakor Tvoja. Zato Te prav dobro razumem in želim, da mi skoraj zopet pišeš!

Nezadovoljna. Tvoje ime sem že slišala, tedaj ko smo se v jeseni razgovarjali radi Vigredi in si menda tudi Ti pisala svoje mnenje o nji in si, če se ne motim, prav dobro pisala. Pa takrat si vse bolj navdušeno pisala o domu, kakor pa sedaj. In jaz naj Ti svetujem, kako naj ukreneš? Vidiš, draga moja, to ni lahko, zlasti še, ker imaš izpolniti gotove pogoje, ako si naj ohraniš dom. Meni se zdi, da je najbolje, ako ostaneš, če nočeš izgubiti pravic. Žakaj se ne bi smela poročiti? Tega ne razumem. — Seveda, ako pa se zgodi tako, kakor sama naprej pripoveduješ, si pa zopet ob vse. Torej res ne vem, kaj bi bilo bolje. — Dobre gospodinjske šole (eoletnie) so za kmetiške gospodinje v Repnjah, Kranju in v Šmihelu; tudi še v Marijanišču v Ljubljani, o kateri pa poglej današnji odgovor Čolničku v valovih. — Imenovana šola pa je že bolj gosposka in precej draga. — Za celotno zadevo določi par mesecev čakanja, da se pokaže, kaj bi bilo bolje. Vmes pa prav pridno prosi Malo Tereziko, da Ti pomaga! Tudi jaz Te bom priporočila!

Smreka. Odgovor Ti v 7. št. nisem mogla dati, ker je bila takrat že skoro dotiskana, ko sem Tvoje pismo prejela! — Zdaj pa poslušaj! Tvoja zadeva je zelo težka in resna. Karkoli si o znani osebi in proti komurkoli govorila, je bilo skrajno nepredvidno, dasi Ti drugih namenov prav res ne podtikam. Znanj so mi tudi drugi razdori in prepiri pri vas in okolici, zato res ni pametno, da še Ti te prepire netiš in podžigaš. Pusti druge, glej nase in skušaj, da sebi in vsej svoji okolici pokažeš in dokažeš, da s tistimi besedami, naj bi že bile resnične ali izmišljene, nikogar

nisi mislila žaliti. — Ne razkopavaj in ne raziskuj ničesar! Molči! Trpljenje pa sprejmi za majhno kazen! — Navidezno sicer samo majhna napaka, ki pa ima dalekosežne posledice za vse družabno življenje vašega kraja. Kajti enotnost bi se s takim početjem uničila. Ali bi Ti ne biol žal, če bi bila Ti vzrok? — Ako želiš, da se stvar prav izpelje, se brezpogojno ravnaj po mojih nasvetih. Poročaj, kako bo!

Nesrečna rožica. Ne moreš mi verjeti, kako mi je bilo hudo, ko sem zvedela o Tvoji nesreči! Takoj sem pričela moliti še prav posebno zate, da vse prav izpelješ. Mnogo mi je sicer nerazumljivega v Tvojem pismu, vendar je edina pot ta, ki jo omenjaš po njegovem naročilu. Na vsak način pa sporoči še prej materi tako, kakor si pisala meni. — Seveda je prav, da si mnogo molila in še moliš; vendar moliti, zraven pa hoditi v nevarnost, se pravi Boga skušati. — Vse, kar Te zdaj tare, skrbi in boli, naj Ti bo v kazen, ki jo le vdano prenesi! Bog, ki vidi Tvoje kesanje — ne zaradi ljudi, ne zaradi nesreče, ampak zato, ker si Njega žalila — ga bo sprejel in upam, da boš z Njegovo in Marijino pomočjo začela novo življenje. — Jaz med tem časom vsak dan molim zate!

VIGREDNICA-GOSPODINJA

Gospodinjstvo.

Sadje. Že par let sem je ob času, ko zore najrazličnejše vrste sadja, v Vigredi razgovor o pravilni uporabi sadja. Ker je dobro izkoriščanje sadja v zdravstvenem in gospodarskem oziru zelo važno, ne bo odveč, ako tudi letos o tem izpregovorimo.

Vživanje sadja ne smemo smatrati kot prtrato, t. j. da se moremo dobro prehraniti tudi brez vsakršnega sadja. Vživanje zlasti svežega sadja, je naravna potreba zdravega človeka. Za to nam je najboljši dokaz, da sega po njem z največjo slastjo zdrava mladina, ki ji ni še pokvaril okusa alkohol in preobila mesna hrana. Naloga gospodinje pa je, da tudi v tem oziru skrbi za red v hiši in ne dopušča, da si otroci in posli jemljejo iz shrambe sadje sami, kadar in kolikor hočejo. Kako blagodejno vpliva osvežujoča kislina dobrega, zrelega sadja na ves človeški organizem, to bi mogli povedati zlasti oni, ki so po zdravnikovem navodilu z večmesečnim vživanjem svežega sadja ozdravili razne črevesne in želodčne bolezni ter utrujenost živcev vsled prenapornega duševnega dela.

Suho (posušeno) sadje se seveda ne more primerjati s svežim. Vendar bi sušenje sadja ne smela opustiti nobena gospodinja. S sušenjem si ohranimo sadje, ki bi se sicer pokvarilo, za poznejši čas. Nadomešča in omogoči izbiro v prehrani. Gospodinja si pa more zagotoviti tudi lep vir dohodkov. Saj je posušeno sadje enako priljubljeno v delavski ka-

kor v meščanski hiši. Zato je tudi povpraševanje po lepem suhem sadju vedno živahno. Vendar se polaga premalo pažnje na to, da se mora za sušenje odbrati le zrelo in zdravo sadje. Nedozorelo in črvido sadje ni okusno niti sveže, še veliko manj pa posušeno. Tudi malomarnost pri sušenju, je mnogokrat vzrok, da ne moremo z veseljem seči po suhem sadju. Navodilo za sušenje sadja je v Vigredi šte. 8. leto 1927.

Sadje delimo v štiri vrste: pečkasto, koščičasto, jagodičasto in lupinasto. Izmed vseh se med seboj razločujejo po debelosti, barvi, okusu in trpežnosti najbolj jabolka in hruške.

Glede zorenja razločujemo poletno in zimsko sadje. Poletno sadje dozori že na drevju, ima pa prav malo trpežnosti. Užitno je takoj. Prvo, ki odpade samo, je navadno piškavo in črvido. Zimsko sadje — zlasti jabolka in hruške — pa ne dozori na drevju. Nekatere vrste dozore šele po več mesecih v shrambi. Zaradi večje trpežnosti je tudi kupčija z zimskim sadjem veliko lažja nego s poletnim. Le žal, da se v naši sadjereji to premalo uvažuje.

Da vrednost sadja, bodisi za domačo uporabo ali za kupčijo, kar najbolj izkoristimo, je važno, da poznamo zrelost in trpežnost posameznih vrst sadja, da ga o pravem času in skrbno oberemo ter v shrambe spravimo le zdravo, nepoškodovano sadje. (O spravljanju sadja, sušenju in vkuhananju in o pripravljanju različnih sadnih sokov, so navodila v Vigredi šte. 7, 8 in 9 leto 1927.)

Jedilni listi.

I. Mesna juha z drobnjakovimi cmoki, goveje meso, krompirjev pire (Vigred št. 1, leto 1927), omaka iz buč.

II. Zelenjadna juha (Vigred št. 9, leto 1927), zemeljni cmoki s svinjino, fižolova solata.

III. Gobja juha, piščanec v obari, jabolčni štrukelj (Vigred št. 7, leto 1927).

Gobja juha. Sveže lisičke osnaži in zreži na koščke, jih operi in kuhaj dobre pol ure. V četrt litra mrzle vode in potrebno količino kisa vmešaj 6 žlic moke (na osebo eno žlico moke), nakar vlivaj tekočino med neprestanim mešanjem v lonec, kjer se kuhajo gobe; osoli ter pusti še 10 minut vreti. Zabeli juho z ocvrtimi kruhovimi drobtinami.

Drobnjakovi cmoki. Četrť litra kruhovih drobtin poškrpi z mrzlim mlekom. Posebej razptoj eno jajce, žlico presnega masla in vltj vse skupaj na drobtine ter pusti stati četrt ure. Nato prideni žlico drobno zrezanega drobnjaka in malo moke. Dobro premešaj, naredi za oreh velike cmoke in jih zakuhaj v juhi.

Piščanec v obari. Razreži enega ali dva osnažena piščanca in posoli. V kozici zarumeni na masti malo drobno zrezane čebule in deni vanjo kose piščanca. Nekoliko popražene potresi z moko — (lahko pa napraviš

prežganje posebej) in zalij z vrelo vodo. Prideni limonove lupine, peteršilja, vršiček majerona in pusti še vreti, da je meso mehko. Preden odstaviš, prilij malo kisa.

Zemeljni cmoki s svinjino. Zreži na drobne kocke tri žemlje, deni v skledo in poškrpi z mlekom, v katerem si raztepla eno jajce. Na drobno zreži tudi košček (krog 15 dkg) mastne, mehko kuhane prekajene svinjine. Primešaj meso narezanim žemljam in pusti stati četrt ure. Potem naredi cmoke ko drobno jajce velike in jih kuhaj v slanem kropu 15 minut. Ako se prvi cmok razkuha, primešaj malo moke.

Omaka iz buč. Olupi še mlado bučo, zribaj jo kakor repo in malo posoli. V kozico deni žlico masti, pol žlice drobno zrezane čebule in žlico moke; ko zarumeni, prideni buče, premešaj, zalij z vodo ter pusti 20 minut vreti. Preden je omaka gotova, dodaj dve žlici kisle smetane in malo kumne.

Fižolova solata. Otrebljen zelen fižol kuhaj v slani vodi. Kuhanega ocedi in deni v skledo. Ko se shladi, ga malo posoli dodaj drobno zrezanega česna in polij s kisom in oljem.

Higiena v domu.

Odgovori na vprašanja.

Dr. J. M.

1. Imam zelo malo perila — včasih sploh izostane — vselej pa čutim velike težave. — Včasih nastane belkast iztok. Kaj pomeni to? Ali kaj škoduje, če perilo izostane ali če je zelo malo krvi?

Dosti je deklet, ki imajo težave. Navadno so to dekleta, ki so bolj slabotna, slabokrvna ali iz rodu že bolj slabega telesnega ustroja. Včasih je pri materah teh deklet bilo isto opažati v njenih mladostnih letih. Če so bolj močne narave, je pa vzrok v maternici sami in v vsem kar zraven spada in se na to odnosi n. pr. strah, skrb, prehlanje itd.

Slabotna dekleta včasih nimajo periode. To opažamo velikokrat. Ko se utrdijo in ozdravijo, se »perilo« — perijoda — sama zopet pojavi, kot znak sorazmernega, harmoničnega delovanja telesnih funkcij, ki so druga na drugo navezane. Če en organ ne deluje, drugi čutijo to in so moteni. Slabokrvnost, slaba prebava vpliva na celo telo, tako, da se ne razvije vse v taki smeri kot treba. Zdrava kri, zdrava prebava drži vse po konci. Zato je v tej smeri treba poiskati vzroka slabokrvnosti in pri njem začeti zdravljenje in ko se ta odstrani se perijoda večinoma sama pojavi v pravi meri — odgovarjajoča krepkosti in zdravju organizma.

Če Vam perijoda torej izostane in ni drugih vzrokov (nosečnost) potem se brigajte le bolj za svoj celotni organizem, katerega ozdravite s pomočjo izkušenega zdravnika, ki Vam bo gotovo na Vaše težave dobro svetoval. Dosti se doseže v zadnjem času z Ekstraktiovarijev, ki se v obliki tablet predpi-

sujejo tako obolelim. Če ni infekcije spolovil, potem belo perilo pri takih slučajih nima dosti pomena. Treba spiranja, sedečih kopeli in — počitek po nasvetu zdravnika. S tem je Vaše tretje vprašanje tudi odgovorjeno, če kaj škoduje, če perilo izostane ali če je zelo malo krvi. Organizem sam producira tako in urejuje funkcijo organov v taki meri, kolikor je stanju telesa primerno. Pri tej priliki pa naj omenim, da dekleta tudi včasih sama povzročajo belo perilo, beli iztok potom infekcije pri nepravilnem snaženju genitalijev (spolovil), ki naj se v globočini le po zdravniškem navodilu snažijo. Sicer narava sama zadosti skrbi — vsaka prevelika manipulacija je odvrač. Kadar pa je treba, tedaj pa ne zamujati. Dvomi in skrbi, negotovosti v genitalnih (spolnih) in seksualnih vprašanih deklet ne sme nositi s seboj, sicer jo grizejo, morijo in ji delajo silno veliko nepotrebne nemira, včasih tudi duševne more, ki se je iznebe šele, ko dobijo gotovost in jasnost v vsaki stvari, ki se tiče spolnega obležja. Zato tu nič ne čakajte, iščite sveta pri izkušenem zdravniku specialistu, do katerega imate zaupanje.

2. Če kaj težkega dvignete Vas zaboli v prsih, ravno tako če tečete in včasih ko začnete kašljati vržete ven gnojno sluz. Ali je to znak jetike? — vprašujete.

Znak jetike — za zdravnika najsigurneje znamenje — je, če dobi pri bolniku bodisi v izmetu (v izkašljani sluzi) ali pa drugod kje tuberkulozne bacile. Če teh v človeku ni — ni jetike in če še tako zaboli, če kaj dvignete in če tečete in če izmečete še toliko gnojne sluze pri kašlju. Znakov jetike je več, so to začetni znaki — kakor hitra utrudljivost in povečana temperatura po hoji od pol do ene ure ali po kakem delu, pešanje teka (apetita), hujšanje brez prav uvidevnega razloga za bolnika, večerna temperatura nad 37, bolečina čez želodec, čez pleča, spreminjanje barve v obrazu in neka gotova blede rdeča barva obraza, stisnjen podolgast prsni koš, neenake in udre jamice nad in pod ključnico itd. In ti prvotni začetni znaki so vsega upoštevanja vredni. Znaki že zasidrane jetike so bolj jasni in Vam jih tu ne bom razlagal, ker mi je veliko na tem, da se na začetne bolj pazi, ko je zdravljenje še mogoče. Veliko odločuje jetika v rodu. S tem je treba vedno računati.

3. Zelo sem kratkovidna in mislim da sem vedno bolj. Ali se je bati osepitve? Ali so kaka zdravila za kratkovidnost?

Nato odgovorim to-le: Pojdite k zdravniku kakor hitro mogoče.

4. Od pretežkih tvorov imam skrivljeno hrbtenico na eno stran. Ali se da popraviti n. pr. s telovadbo ali s kako drugo rečjo?

Povprašajte doma, če ni imel kdo pljučno ali kostno jetiko v hiši. In če ni — ali ste morda šivilja ali likalka. Sami tovari, mislim, da to niso naredili. Otroci v šoli že dobijo skrivljeno hrbtenico radi slabe držve in klopeh pri pisanju. Če ste vi tovore nosili, ste morali biti že odrasčeni in ne več otrok, torej že

z dosti močno hrbtenico preskrbljeni. Morda je le proces iz mladosti v hrbtenici radi težkih tvorov na novo oživel in hrbtenico izpodgrizel. Se-li spominjate, da ste imeli vročino? Če vse to ni istina, potem le k telovadbi in skušajte okrepiti nasprotno stran, toda počasi in sistematično, brez prevelikega napenjanja. Izvajajte take vaje, ki hrbtenico krivijo na drugo, nasprotno stran. Tudi bo morda potreben primeren moderc, ki bo prsni koš držal v nasprotno smer. Za take stvari so zdravniki ortopedi, ki so tudi v Ljubljani zastopani.

5. Ob perijodi (7—8 dni prej) trpim strašne bolečine v trebuhu in me močno peče ter mečem nazaj.

Če je bolečina od maternice, potem je to ali radi sprememb istotam (vnetje, zakrivljena maternica) itd. Če pa je bolečina desno ob strani in zlasti, če bljuvate (čez mečete) potem je to lahko tudi vnetje slepiča, ki je pa lahko akutno ali že dalj časa trajajoče (kronično). V prvem slučaju je veliko temperature 39—40 in se ne smete dotakniti desnega dela trebuha, tako Vas boli, če je pa kroničen, se recidira (ponavlja) in draži. Mogoče je pa tudi oboje, da je slepič vnet morda že perforiran (predrt) v okolico kjer je napravil krajevno vneto cono, ki je vzela v sebe tudi jajčnike maternice — če je to na desnem kraju pod trebuhom — in je vse skupaj zraščeno in odebeleno. Potem bi bila ona »bula« razložljiva. — Kaj točnega svetovati je tu, kar iz daljave, težko. Najbolje naredite, če se obrnete na zdravnika in mu zaupno vse poveste. Gotovo Vam bo pomagal.

Je še nekaj vprašanj, ki jih pa radi pomanjkanja časa kasneje odgovorim.

Minka Rožnikova:

Duševna vzgoja.

Predstave — domiselnost (fantazija).
Čuvstva.

Ako bi občutki in zaznatki takoj, ko poneha čutni dražljaj (ko mine zaznava), brez sledu izginili, tedaj se ne bi moglo razviti bogato življenje naše duše. A temu ni tako! Naša zavest ima lastnost, da obnavlja slike predmetov, ki so jih povzročile zaznave, tudi še potem, ko čutni dražljaj ne deluje več.

Lažje razumljivo povedano: Naša zavest ima moč, da predmet, ki ga zazna, lahko predoči, pre doči postavi, n. pr.: ločim se od osebe, katero sem opazovala z zanimanjem, kljub njeni odsotnosti mi ostane v duši njena podoba, kot fotografija na papirju; vidim jo v duhu pred seboj.

Ta pojav, oziroma čin duše imenujemo predstavljanje. Slika, ki jo v duhu obnovimo, pa imenujemo predstavo.

Predstave pa ločimo v spominske, domišljiske in besedne.

Spominsko si predstavljamo n. pr. znano pokrajino — torej, kar smo že videli. Otrok

n. pr. si predstavlja lepe slike oltarjev v cerkvi, če ga vzameš s seboj, da si jih ogleda. Kako ti bo pripovedoval, kakšen je ta oltar, izpraševal, kdo je ta in ta svetnik, kako ima lepo obleko, kaj ima v roki itd. — To so torej spominske predstave.

Domišljijsko predstavlja si otrok n. pr.: ako mu pripoveduješ o lepem mestu. Dete razmišlja in fantazira o vsej mogoči lepoti mesta, ter si predstavlja še vse več, kot je slišal.

Besedno predstavlja si otrok n. pr.: »zbi-ra in išče besed«, s katerimi te pozdravi, ko prideš domov itd.

Da si more torej otrok nekaj predstavljati, mora imeti jasno sliko v duši, to je, stvar, ki jo predočuje, mora dobro poznati. Poznal jo bo pa dobro, če je obrnil vso pozornost na dotično stvar, jo ogledoval in opazoval s pazljivostjo. Zato sem povdarjala, kako važno je prvo duševno delo (pozornost) otroka, in da naj jo mati pri otroku vzbuja in krepi, da pride do jasnih predstav.

Vsekakor je predstavljanje velikega pomena in velik čin duše in mati naj skrbi in pazi, da bo njen otrok imel priliko priti do lepih, samo lepih predstav. Varuje pa naj otroka vsega, kar kvari njegovo čisto, otroško dušo, kar daje grde in njemu škodljive predstave, da torej ne bo gledal in opazoval neprimernih slik, prireditvev in drugo.

Tukaj mi pride na misel neki modroslovec, ki je obiskal znano gospo imenitne rodbine. Pri obisku mu gospa razkaže svoje bogate znamenitosti in ga privede tudi v otroško sobo. V njej opazi gospod nespodobno sliko ženske. Začuden vpraša gospo: »Kako morete vendar vi, tako krščanska žena, obesiti kaj takega v otroško sobo?«

»Ah, kaj pa otroci razumejo to,« odgovarja gospa.

Po več letih pride zopet oni gospod na poset. In kaj pravi ob tej priliki ta gospa? Le poslušajte! »Oh, gospod, ko bi vas jaz takrat ubogala in vas poslušala — ravno tista slika je kriva, da je moj sin izgubljen.«

Da, da, ravno v tistih otroških letih, ko začne domišljija (fantazija) potom predstav bujno delovati, ravno tedaj, puste neizbrisne posledice bodisi lepe, ali pa grde, česar je imel otrok pač priliko pridobiti. Pomnimo pa, da ena sama grda, nedostojna slika otroku več škoduje, kakor mu utisne deset lepih dobrega!

Največ veselja dela otroku njegova bujna fantazija. Kako je srečna punčka, ko se ji posreči za njeno »pužo« prikrojiti lepo obleko, ko jo spravi spet v posteljico po redu kot mati njo, ko ji govori, jo tolaži, kot da sliši in čuti, kakor ona sama. Otroška domišljija je tako živa, da z njo živi in čuti vse, celo kamen na cesti.

Pri otroški domišljiji pa deluje predvsem čustvo. Najlepši čas za vzgojo srca tedaj ima mati pri svojem detetu ob tej bujni domišljiji. Srce je vir in središče vseh čustev in ker ta pogostokrat odločujejo naša de-

janja, je treba pravilni vzgoji čustev posvetiti največjo skrb. V splošnem so deklice veliko bolj čustvene, nego dečki, zlasti v prvi mladosti. Ako z otrokom, ki je že po naravi zelo čustven, če mu daješ priliko za to, bo otrok postal naravnost občutljiva »mevža«, sitnež! Srce takega otroka je mehko, občutljivo, treba mu je več razumne, nego čustvene vzgoje. — Nasprotno pa so otroci, otroci, ki nimajo skoro nič čustvovanja. Zgled: mamica toži, kako jo glava boli, bratec joka bolan v posteljici — otrok brez čustev se niti ne zmeni, nič mu ni hudo, ne čuti bolečine z mamico, bratcem itd. Takemu otroku vzgajaj srce s tem, da mu ob priliki njegove bolesti čustveno pomagaš, obenem pa z besedo poučiš, da moramo pomagati eden drugemu v potrebi, da moramo čutili eden z drugim. Zlasti naj goji mati med sestrami in brati v zgodnji mladosti medsebojno čustvovanje. To vpliva na poznejši čas tako, da so si otroci med seboj še vedno dobri, si pomagajo, ko so že med svetom in samostojni; do čim otroci, ki v mladih ozir. detinskih letih niso sočustvovali eden z drugim, ne bodo, ko odrastejo, in bodo gledali le vsak za sebe.

Čustva pa so seveda različna: Čutna, estetska (čut za lepoto), nabožna. Kakor sem prej rekla, da naj mati goji pri otroku čustvo medsebojne dobrohotnosti, tako jo opozorim na čutno čustvovanje, da ga v otroku zatira. To je: vadi otroka v samozatajevanju, ne dopuščaj mu izbirati jedi, obleke, ne navajaj ga k mehkužnosti itd.

Estetski čut se goji najbolj s tem, da je vse, kar je okrog otroka snažno in čisto, o čemer bomo slišale še pozneje.

Religiozno (nabožno) čustvo cepi mati svojemu otroku največ z lepim, lastnim zgledom. Moli vedno zbrano s sklenjenimi rokami, ne delaj tega in onega med molitvijo! Otrok te posnema. Ako boš ti raztresena med molitvijo, bo tudi dete brezbrizno, četudi ga na zbrano opomniš. (Dalje prihodnjic.)

ORGANIZACIJA

Iz orliške centrale.

Vseslovenski Orlovski zlet v Ljubljani

(od 29. junija do 1. julija 1928).

In so prišle... Z vznožja mogočnih triglavskih planin tja do solčnih štajerskih goric, vsepovsod so se odzvale močne orliške čete klicu svoje matice Slovenske orliške zveze. Da pokažejo sadove tihega letoletnega dela v telovadnici pri deklških sestankih, da pokažejo, kako so orliške vrste vse mlade, sveže, polne moči in zdravja...

Že v petek, 29. junija, nam je živahno vrvenje po ljubljanskih ulicah pričalo, da se je približal veliki praznik slovenskega orlovstva. Zlasti je vladalo živahno življenje na Sta-

dionu, kjer so se vršile že prve tekme. Poleg številnih orlovskih vrst je tekmovala tudi prva vrsta tekmovalk. Te tekme so nas zlasti zanimale, ker so prve, ki jih je priredila Slovenska orliška zveza v peterboju: Redovne vaje, obvezne proste vaje, skok, tek in poljubna vaja. Tekem so se udeležili 4 krožki (ki so tekmovali deloma tudi še v soboto), in sicer: Domžale, Jesenice, Krakovo-Trnovo, Ljubljana-Sv. Peter. Od dosegljivih 480 točk so dosegli:

Ljubljana-Sv. Peter	442.24 točk, t. j.	92.13%
Krakovo-Trnovo	401.50 „ „	83.64%
Domžale	331.00 „ „	68.95%
Jesenice	325.25 „ „	67.76%

Največ točk je dosegel krožek Ljubljana-Sv. Peter.

V soboto popoldan se je vršila na Stadionu glavna skušnja za telovadni nastop. Skušnja članiških prostih vaj je pokazala točno izvežbanost članic, vendar je bila radi nekega pogreška v godbi nekoliko otežkočena.

Zvečer se je vršila v Unioau slavnostna akademija, izvajana po članstvu ljubljanskih orlovskih odsekov in krožkov, katero so posetili poleg slovenskega članstva tudi drugi gostje, češki in hrvaški Orli in Orlice. Akademija se je odlikovala po izredno lepem sporedu, na katerem se je med drugim razglasil tudi izid članiških tekem. Najboljši krožek, t. j. krožek Ljubljana-Sv. Peter je dobil darilo — metalno žogo.

Kljub temu, da je tako članstvo, kakor tudi ostalo ljubljansko občinstvo šlo zelo pozno k počitku, je našla vendar budnica, ki je šla v nedeljo zjutraj po mestu, že skoraj vse ulice obljudene.

Ob Ljudskem domu — torišču vse orlovske organizacije — so se zbirale orlovske čete. Vedno nove in nove, vse polno rdečih srajc, belih bluz. Točno ob določenem času se je razvil sprevod po mestu. Nepregledne čete slovenske orlovske mladine je pozdravljajal na ulicah gost špalir občinstva, živahni in navdušeni Bog živi! je vzpodbujal k še živahnejšemu odzdravljanju. Občinstvo je obspalo sprevod s cvetjem, zlasti zastopnike naših bratskih organizacij, hrvaškega in češkega Orla, ki so se tudi udeležili sprevoda. Sprevoda se je udeležilo celokupno 2397 uniformiranih članov (1527 članov, 870 članic) in 178 narodnih noš. Članstvo je korakalo v četah po 40 krojev z načelnikom (načelnico) spredaj in vodnikom (vodnico) ob strani.

Ob živahnem pozdravljanju je vkorakal sprevod v stadionsko areno, kjer je imel na zbrano Orlovstvo krasen nagovor sam prevzvišeni knezoškofo dr. Antoa Bonaventura Jeglič, ki je daroval tudi sv. mašo. Sv. maši je prisostvovalo poleg članstva tudi mnogobrojno občinstvo, polno iskrenega navdušenja. Mogočno se je razlegal pri blagoslovu »Povsod Boga...«, ki ga je pel orlovski zbor na godbeni tribuni. Da, mi hočemo povsod Boga, zlasti pa v naših orliških vrstah!

Po končani sv. maši so se Orli razšli, da se pripravijo za popoldanski nastop. Kmalu po kosilu se je začela polniti Dunajska cesta: od vseh strani se je vsipala pisana množica na Stadion, se prelivala v živahno mavrico barv in se pričakujoče ozirala proti glavnemu vходу Stadionu.

Točno ob polštirih so se odprla trojna vrata tega vhoda in prikorakala je urejena četa Orlic (700). Belo-modro-rdeča reka se je vlila po pobočju Stadionu, se za hip ustavila, zavila, razcepila in že je stala vsaka članica na svojem mestu, pripravljena za izvedbo vaj.

Razgibale so se vrste, izvedle vajo, prvo, drugo, in nas presenetile: vaje same, polne ritmične gimnastike, krasna izvedba, nepopisna slika prelivajočih se gibov in barv. Spremljane z burnim odobravanjem so zapustile Orlice telovadišče.

Člani so izvajali simultane vaje na šestih bradljah, izvršil se je tek štafet. Veliko pozornost in zanimanje je vzbudil nastop orlovskega naraščaja. Okoli 200 Orličev in Orličic je planilo na telovadišče, se zbralo, uredilo in začelo z igrami. Mladci so nam kazali skavtovski življenje v prosti naravi, naraščaj in mladenke ter gojenke so pod vodstvom vadiateljev in vadiateljic izvajali ljubke igre. — Višek zadovoljnosti je vzbudil pri občinstvu tek naraščajske vrste preko oz. skozi oviro: skozi presledke na tla položene lestve.

In je naenkrat izginil ves ta drobiž, da napravi prostor orodnim telovadcem, ki so sijajno izvedli vaje na drogu in krogih.

Za trenutek si je oddahnila 15 tisočglava množica, da s tem viharnejšim navdušenjem pozdravi prihajajoče Orle. S rapori na čelu so vkorakali na Stadion in se uredili k prostim vajam (1100 članov), ki so jih izvršno izvedli (samo pri prvi vaji je bilo opaziti malo pogreško, ki so jo pa takoj popravili).

Nerado je zapustilo občinstvo po končanem nastopu Stadionu, a spomin na ta veliki praznik in manifestacijo slovenske orlovske mladine je ostal in živi v vsakem udeležencu.

Kot zaključek k prireditvi naj pripomnimo, da se je poleg večjega števila hrvaških Orlic udeležila našega zleta tudi s. načelnica češke orliške zveze, ki je iskreno vabila vse slovenske Orlice na vseslovanski orlovski zlet v Prago, ki se bo vršil prihodnje leto. Vabila nas je, da se tudi slovenske Orlice udeležimo takratnih tekem in pokažemo češkemu narodu, da smo zmožne tekmovali tudi z drugimi narodi.

Slovenske Orlice, odzovimo se vabilu svojih čeških sestra, pripravljajmo se na svoj pohod v Prago! In letošnji zlet v Ljubljani naj vam bo vzpodbuda k novemu požrtvovalnemu delu, k novemu navdušenju!

Darujte za Digredin tiskovni sklad!

Naš tolmač.

Centralizacija: zbiranje okoli središča; združevanje, enoten red;

komasacija: kupičenje;

paralelno: vzporedno;

demonstrirati: pokazati, dokazati, pred oči postaviti, javljenje splošnega ljudskega mnenja;

objekt: predmet — dopolnilo (v slovnici);

preparat: nekaj pripravljenega, posebno pri zdravilih, — za medicinski ali prirodopisni pouk pripravljen predmet;

institut: zavod, posebno vzgojni zavod;

i'uzorično: namišljeno, neresnično, varljivo;

vitamin: življenjska celica kot sestav hrane;

iluminacija: slavnostna razsvetljava;

imitacija: ponarejanje;

dekalog: 10 božjih zapovedi;

dekada: desetletje;

defraudacija: goljufija;

en gros: na debelo, na veliko;

en detail: na drobno.

Uredniška molčečnost.

Lojzka H.: Pesemca »Pred mano« bo malo popravljena. Spisek »Proti kapelici« je pa prema'lo izrazit in jedrnat. Glavna misel ni dosti jasno izražena. Da je Vaš jezik lep, radi priznamo. Na koncu ste dodala nauk, toda poslani članek je pripoved v leposlovni obliki. — Spisi leposlovnega značaja pa morajo učiti že s svojo sestavo. Misel ali ideja mora zažareti iz celega dela. Nauki na koncu so neumestni. Izjema je le pri basni (povest iz živalskega življenja). — Kaj drugega so sevé poučni članki. Le-ti podajajo nauke, svarila, opomine, spodbudila kar naravnost, ker se obračajo pred vsem na razum in voljo. Sicer so Vam te reči znane, le upoštevala ste jih premalo. To se nam pa često prigodi. Torej brez zamere! Ne izgubite poguma! — **Pepca Kovačič za A. P.:** Kar petero pesmic! in zraven pripomnja, da jih imate še cel zvezek. Gotovo trepeče Vaše srce med upom in strahom. Da ste na znotraj pevka, da imate čustva in misli, je gotovo. Tudi nekaj zmožnosti imate. Te reči se dajo čitati, ritem je

namreč kolikortoliko dober. Vendar so pesemce take, da jih niti popraviti ni mogoče. Izražanje je vsakdanje. Vidi se: šole, šole manjka in pa tenkega okusa za razločevanje med pesniškim in nepesniškim izrazom. »Vigred«, žal, nima prostora, da bi priobčila poslanske pesmi v celoti in pri tem pri vsakem verz u opozorila na hibe. Šolo pesnikom začetnikom in začetnicam more nuditi le naša lepa »Mladika«. Pa še tam je prostor omejen. Rime se Vam še ne posrečijo. Bistvo poezije Vam je prikrito, najbrž, ker nimate potrebne začetne izobrazbe. Kak verz se Vam kljub temu posreči. N. pr.: »ljubav najino pre-rašča mah.« Najboljša kitica naj stoji tukaj:

Pojo zdaj drugim ptice,
cveto jim rože zdaj,
za me ni več mladosti,
za mé brez cvetja maj.

Ti preprosti verzi ugajajo (razen onih, ki sta le za oko, ne pa za uho!) priča so, da ste vsaj srednje nadarjena — tudi za poezijo. Le prilike niste imela za višjo izobrazbo. Ako Vam čas dopušča in Vaša poklicna služba, le pišite pesmi v lastno uteho in veselje. Za »spominsko knjigo« bo marsikatera prav dobra. Za javnost pa ni vsaka stvar, če prav se nemu ali drugemu zdi všečna ali čedna. Če »Vigred« kako poslano reč odkloni, mora zaradi ugleda in radi sedanje stopnje naše prosvete. Dolgo tehtamo. Slutimo, da bo marsikdo razočaran in marsikatera v srce zadeta. To je naravno: vsakdo ljubi svoje delo, otroke svojega duha. Zato se pa nam tedaj godi kakor zdravniku, ki mora često predpisati grenko zdravilo. Ne udajte se žalostnim mislim, bodite pogumna! Zaupna molitev naj Vam da moči v bridkosti življenja, ki se odkriva iz Vaših pesmi.

Vsem sotrudnikom in sotrudnicam, poročevalcem in poročevalkam polagamo na srce, da pri pisanju svojih prispevkov uvažujejo nastopno:

1. Svoj prispevek najprej sestavi, potem ga v čisto prepisi!
2. Piši na bel papir!
3. Piši s črnim!
4. Piši samo po eni strani lista!
5. Ob levi strani puščaj za dva prsta širok prazen rob!
6. Ako se zmotiš, ne piši čez napačno besedo, ampak tisto prečrtaj in na vrhu nje (nad njo) napiši pravilno!
7. Zato ne tlači vrst skupaj, ampak piši v primernih presledkih!
8. Piši vsaj čitljivo, če že ne znaš lepo!

Izhaja vsak mesec. — Za članice je list plačan s članarino, za druge znaša naročnina 25 Din, z mesečno prilogo 50 Din; za inozemstvo 32 Din, s prilogo 64 Din. List izdaja Slovenska Orliška zveza (Anica Lebar) v Ljubljani. — Uredništvo in upravništvo je v Ljudskem domu.

Odgovorna urednica: Pavla Melihar.

Za Jugoslovansko tiskarno: Karel Čeč.

Zahtevajte
v vsaki trgovini izrečno le

Kolinsko cikorijo,

ki je res zelo dober in zdrav
pridatek li kavi

Zavarujte svoje življenje,
poslopje, premičnine pri

Vzajemni zavarovalnici

v Ljubljani, Dunajska c. 17

Podružnice.

ZAGREB, Pejačevićev trg broj 15
SARAJEVO, Vrbanja ulica broj 4
CELJE, Breg štev. 33

Nova založba

r. z. z. o. z.

Ljubljana, Kongresni trg 19

in podružnica Nove založbe, prej

I. Giontini

Ljubljana, Mestni trg

priporoča v nakup knjige in pisar-
niške potrebščine v bogati izbiri

JUGOSLOVANSKA TISKARNA

NAJMODERNEJE UREJENO GRAFIČNO PODJETJE V SLOVENIJI

**TISKARNA - STEREOTIPIJA - ČRKOLIVNICA - BAKROTISKARNA
LITOGRAFIJA - OFFSET - FOTOLITOGRAFIJA - FOTOKEMIGRAFIJA**

TISKARNA: izdelovanje vseh vrst
tiskovin, knjig, revij in
časopisov, v preprostem in umetniškem tisku.

LITOGRAFIJA: Izvrševanje vsa-
kovrstnih ilustra-
cijskih del, v eni ali več barvah, potom
kamen-, offset- ali aluminijevega tiska
kakor: plakatov, etiket, reklamnih tiskovin,
raznih vrednostnih papirjev itd. po lastnih
osnutkih kakor tudi po načrtih naročnikov.

KLIŠARNA dobavlja vsakovrstne kli-
šeje po risbah, perorisih,
fotografijah, akvarelnih in oljnatih slikah
za reprodukcijo v eno- ali večbarvnem
tisku ter v poljubni velikosti in obliki.

BAKROTISKARNA: Enobarvni
bakrotisk
najrazličnejših umetniških ilustracij kakor
tudi časopisov, revij, prospektov, albumov,
razglednic, propagandnih tiskovin itd. itd.

Ponosna sem

na svoje belo perilo.

Kdor hoče imeti enako snežno-belo perilo, mora uporabljati samo najboljša pralna sredstva. Tako sredstvo pa je samo „Gazela“-milo.

GAZELA MILO